

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ
ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

Година LXIII

Нови Сад, март 1991
Број 3

САДРЖАЈ

АДВОКАТУРА И ДРУШТВО

- Мирослав Здјелар 70 година Адвокатске коморе Војводине
 Милорад Ботић Оснивање Адвокатске коморе у Новом Саду
 1921. године
 Документи: Факсимил записника са оснивачке и изборне Скупшти-
 не Адвокатске коморе за Банат, Бачку и Барању

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

- Владимир Хромиш Забрана конкуренције (II)
 — Нов правни институт у нашем позитив-
 ном праву
 Коста М. Месаровић Извршења на основу веродостојне исправе
 према одредбама новела Закона о извр-
 шном поступку

ТРИБИНА

- Др Маријана Пајванчић О проблему деконституционализације у по-
 воду Нацрта Статута АП Војводине

КРИТИКА ПРАВНЕ ПРАКСЕ

- Војин Мишић Амнестија и неправноснажна осуђујућа пре-
 суда

ПРИКАЗИ

- Мр Радомир Стојичић Мехмед Дековић: Коментар Закона о основ-
 ним правима из радног односа и Закона
 о радним односима

САОПШТЕЊА

- Из седнице Управног одбора
 Именик адвоката АКВ (промене)

Указом Председништва СФРЈ бр. 64 од 12. јула 1988,
поводом 60-годишњице излажења,
„ГЛАСНИК“ Адвокатске коморе Војводине
о д л и к о в а н
Орденом заслуга за народ са сребрном звездом

CONTENTS

LEGAL PROFESSION AND SOCIETY

- Miroslav Zdjelar 70 years of the Bar of Vojvodina
Milorad Botić Foundation of the Bar in Novi Sad in 1921

Documents: Facsimile of the minutes of the meeting that established
and appointed the Bar of Banat, Bačka and Baranja

ARTICLES AND DISCUSSIONS

- Vladimir Hromiš Ban on competition (II)
— A new legal institution in our positive
law
Kosta M. Mesarović Execution based on credible documents according
to the regulations of the new Law of
Executory Proceedings

TRIBUNE

- Dr Marijana Pajvančić On the issue of deconstitutionalization with
reference to the Draft Statute of the Au-
tonomous Province of Vojvodina

CRITICISM OF THE LEGAL PRACTICE

- Vojin Mišić Amnesty and a sentence not in effect

REVIEWS

- Mr Radomir Stojičić Mehmed Deković: Comments on the Law of
Rights originating from employment and
Employment Law

ANNOUNCEMENTS

- From the meeting of the Managing Board
Directory of lawyers (changes)

Г Л А С Н И К

АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

Година LXIII

Нови Сад, март 1991
Број 3

АДВОКАТУРА И ДРУШТВО

70 ГОДИНА АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

Сабирање времена има, наравно, смисла у примерима врлине и моралне истине која се спознаје (*veritas in profundo*) и преноси традицији на чување.

У овим, за савременике, помало чудним деведесетим, када време необјашњивим складом обрће многе путоказе и смењује знамења, у земљи са ионако мало традиција, ретке су институције чији су следбеници тако ревносно обележавали њихово утемељење и одавали почаст оснивачима, као што то чине адвокати Војводине.

Трећег марта 1921. навршило се 70 година од оснивања Адвокатске коморе за Банат, Бачку и Барању у Новом Саду.

Људи, време и догађаји остали су записани на страницама *Гласника*, архив Коморе помно сакупља документе времена, а просторије Коморе, можда најлепше међу коморским здањима у Југославији (зашто не рећи), пуне су успомена, фотографија, знамења. Не тако ретко, гости Коморе доживе коморски табулариј као својеврсни тренутак заустављеног времена и ход кроз прошлост.

То је, наравно, само део дуга данашњих адвоката према онима који су заносом свог хуманог позива и патриотских осећања утемељили ово здање, обогативши га страшћу „полезне печатоманије“ (истом оном којом је Доситеј изборио своју прву штампарију) — покрећући свој часопис, данашњи *Гласник*. Снагу својих порука пренели су до данашњих дана.

Па ипак, уводно размишљање о промицању времена има свог смисла и у једној недоречености везаној за историјски факт оснивања Коморе, који је остао без писаног трага у њеним анализима. Први доку-

мент којим Комора располаже носи датум 3. мај 1921. године када је одржана *оснивачка* и *изборна* скупштина Адвокатске коморе за Банат, Бачку и Барању (чији факсимил штампамо у овом броју), па је сасвим логично питање: откуд на мермерној табли у аули Коморе стоји запис: Адвокатска комора Војводине, 3. март 1921.

Ова недореченост није објашњена приликом прославе 50-годишњице, а ни у поводу претходног јубилеја — 60-годишњице.

Но, како време брише и најимпресивнија сећања, као прилог за историјску грађу Коморе записујемо и ово:

3. марта 1921. године састао се Оснивачки одбор Адвокатске коморе у Новом Саду, који је извршио припреме за оснивање, констатовао чланство (47 адвоката) и заказао оснивачку и изборну скупштину за 3. мај 1921. године.

Овај одбор чинили су: др Борбе Коњовић, раније адвокат а тада председник Апелационог суда у Новом Саду, др Бранко Николић, раније адвокат а тада начелник Министарства правде — Одељења за БББ, и др Милош Бокшан, адвокат у Новом Саду.

У поводу 70-годишњице, у овом броју доносимо чланак Милорада Ботића, дугогодишњег председника Адвокатске коморе Војводине (1955—1970) и главног и одговорног уредника *Гласника* (1952—1972), који је истраживачким радом, историјски верно и документовано оживео прилике у којима је никла идеја за оснивање Коморе, борбу за независност и самосталност адвоката и аутономност њихове професионалне организације.

Свечаности у поводу 70 година живота и рада Коморе одржаће се у мају 1991.

Јубилеј од 70 година понеће засигурно сва обележја једне знамените и богате традиције, са обиљем сведочанстава свог постојања и деловања.

Свечана академија, којој ће, надамо се, као и увек до сада присуствовати еминентна имена адвокатуре, правне науке и правосуђа, као и остали угледни гости, биће централни догађај обележавања јубилеја, и наравно прилика за доделу плакета и признања само неким од оних који су увек давали највише што су могли, а којима осим „хвала“ није било друге награде.

Мирослав Здјелар

Милорад Ботић

ОСНИВАЊЕ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У НОВОМ САДУ 1921. ГОДИНЕ

ВРЕМЕ, ЉУДИ, ДОГАБАЈИ

Декретом о адвокатури 1769. године императорке Марије Терезије право заступања и одбране странака пред судовима и државним и управним органима поверава се *адвокатима*. Адвокатом може постати свако лице које положи прописани адвокатски испит и положи заклетву. Полагање испита је условљено доказом о завршеној високој правној школи, а полагање заклетве доказом о положеном адвокатском испиту и одобрењем Царске канцеларије. Престале су привилегије феудалних господара, племића, прелата, свештеника и појединаца да се баве прокуратуром и адвокатуром, а сва овлашћења пренета на лица са правном стручном спремом и поверењем државне власти, која постају по професији адвокати. Већ 1773. године, дакле свега четири године после Декрета, полаже адвокатски испит *Јован Мушкатиновић* (родом из Сенте), те бива први од Срба адвокат са положеним адвокатским испитом. Адвокат *Мушкатиновић* (Пешта, Н. Сад), иначе био је угледни српски књижевник. Митрополит *Мојсије Путник* га ангажује да заступа *Карловачку митрополију* код војних и грађанских власти *Монархије*, где је ваљало бранити српске привилегије дате од стране *Хабзбурговаца*. Већ неколико година касније ојачали грађански сталеж, нарочито у Угарској, даје већи број адвоката, посебно у Пешти и у Новом Саду. Тако у Новом Саду отварају адвокатске канцеларије: *Јован Остојић*, 1782, *Петар Нешковић* и *Аркадије Поповић*, 1796, *Јефта Јовановић*, 1798, *Георгије Константиновић*, 1799, *Јован Камбер*, 1799. Почетком деветнаестог века међу пештанским адвокатима истакнутије место заузима неколико десетина адвоката Срба. Поменимо најистакнутије: *Теодор Павловић*, *Михајло Витковић*, *Јован Ракић*, *Георгије Дамјановић*, *Евгеније Бурковић*, *Филип Вишња*, *Сима Игњатовић*, *Сима Филиповић*, *Павле Којић* и др. *Летопис Матице срп-*

ске, 1826 (св. 14) објављује имена Срба адвоката, у коме именику налазимо 227 адвоката Срба у Угарској. За оно време импозантан број. Вредно је истаћи и чињеницу да је оснивач Матице српске (1826) адвокат (у Пешти, касније у Новом Саду) Јован Хаџић-Светић, а вишегодишњи успешни уредник *Летописа*, адвокат Теодор Павловић.

У српском покрету 1848—1849. видну улогу играју адвокати, као осталом и у мађарској револуцији Мађари адвокати. Кошут је био адвокат. Адвокати тога времена били су најпрогресивнији слој интелигенције младог грађанског друштва у Угарској. Тако на челу чувене српске делегације за разговоре са мађарским револуционарима 8. априла 1848. године налазимо новосадског адвоката Ацу Костића. Тада је дошло до мађарско-српског сукоба (Кошут: „Нека мач одлучи!“). У револуционарном новосадском Магистрату (1848) адвокат Аца Костић је прадоначелник, а адвокат Борђе Костић, градски судца. На Мајској скупштини у Сремским Карловцима (1848) адвокати чине знатан број народних делегата. Сви се ови стављају на расположење Главном одбору проглашеног Војводства Србије, али их патријарх Рајачић нерадо прима у привремену владу Војводства, будући да су подупирали радикалнији курс покрета (Стратимировић).

У окрпоисаној Српској Војводини цар Фрања Јосиф II поверава организовање цивилне управе (1849) адвокату Исидору Николићу-Србобранском, раније пештанском адвокату, а потоњем секретару Угарског намесничког већа (до 1848). Адвокат Исидор Николић у звању високог комесара (k. k. Distrikts Ober — Commissärs für die Batska, Torontal und Werschetzer Stuhlbezirk) успешно је спроводио организацију управе, настојећи да на овој територији уведе српски курс управе и администрације. Именује угледне адвокате и друге познате правнике за градоначелнике и градске суце, уводећи српску администрацију (Сомбор — Стеван Лалошевић, Суботица — Стефан Благојевић, Нови Сад — Григорије Јовшић, Баја — Павле Јовановић, Сента — Стефан Брановачки, Велика Кикинда — Павле Трифунац и др.). У Новом Саду је успоставио Обласни суд, са председником Јованом Хаџић-Светићем, адвокатом и књижевником. Завођењем Баховог апсолутизма у Монархији, Николић је смењен 1852. године.

Територија Српске Војводине и Тамишког Баната издвојена је из угарског правног система те укључена у аустријски правни систем. Тако 1852. године ступа на снагу *Advokaten Ordnung*, као и за остале аустријске провинције. По овом закону дозволу за вршење адвокатуре — „*Stalium agendi*“ даје министар правде у Бечу. Уводи се „*numerus clausus*“ према местима седишта судова. Од стручне спреме се тражи свршени правни факултет са академским степеном доктора права. За полагање адвокатског испита од кандидата се тражи трогодишња пракса, од које обавезна година код адвоката. Адвокатски испит и адвокатска заклетва се полагала код Српско-банатског земаљског

суда у Темишвару (Serbisch-banater Oberlandes gericht). Дисциплинску власт врше судови.

Укидањем Српске Војводине и Тамишког Баната (1860) и инкорпорацијом ове територије Угарској, Војводина се укључује у угарски правни систем (Срем у хрватски, а Војна граница задржава аустријски). У време тзв. Провизоријума (раздобље од пада Баховог апсолутизма до аустро-угарског поравнања, 1860—1867) јавља се снажан политички покрет код Срба у јужној Угарској за либерализацију и демократизацију друштва и државе, уз захтев за признавањем и очувањем посебних колективних права Срба у Угарској („српски национ“). Новосадски адвокат *Светозар Милетић* ставља се на чело напредног српског покрета у Војводини који формира и политичку странку — Српска слободоумна странка, у народу звана Милетићева странка. У овом национално-политичком раду видно учествују и новосадски адвокати: Стеван Павловић, Стефан Брановачки, Јован Радовановић, Илија Вучетић, Коста Трифковић (књижевник), као и адвокати из других градова.

После Поравнања (1867), Угарска изграђује свој правни систем независно од Беча и у потпуности замењује све дотадашње прописе у правосуђу. Извршено је устројство судава по угледу на савремене демократске државе у Европи. Формирају се: срески, окружни, апелациони и Касациони суд у Будимпешти. Аустријски адвокатски ред (1852) замењује далеко савременији Закон о адвокатима из 1874. год. — Законски чланак XXXIV из 1874. Овај закон био је један од најнапреднијих закона о адвокатури у Европи. Успоставља се потпуна аутономија адвокатске организације по систему комора, адвокатура постаје слободна професија; самостално интелектуално занимање. Упис у именик адвоката врши Адвокатска комора својом одлуком заснованом на закону стечених услова за стицање адвокатуре и оценом моралне подобности молиоца. Кандидату за упис потребна је диплома о завршеним правним студијама са степеном доктора права, те диплома о положеном адвокатском испиту. Адвокатски испит се полаже након обављене правосудне праксе, од које обавезна година код адвоката. Све органе Коморе бирају чланови са једнаким активним и пасивним правом гласа.

Адвокатске коморе су по правилу устројене у седиштима жупанија, но било је и изузетака. У јужној Угарској засноване су коморе: за Барању у Печују, за Бач-бодрошку жупанију (седиште у Сомбору) у Суботици, за Торонталску жупанију (седиште у Бел. Бечкереку) и Чонградску жупанију (седиште у Сегедину) у Сегедину, за Тамишку жупанију, са јужним Банатом у Темишвару (окружни судови у Лугошу, Карансебешу, Темишвару, Белој Цркви и Панчеву). У читавој Угарској коморе су почеле са радом 1. јан. 1875. године. Затечени адвокати на територији коморе уписани су у именик без посебне провере (стечена права), а отворен је нов упис за адвокате и адвокатске приправнике према прописима новог закона. Први председ-

ник Адвокатске коморе у Суботици био је истакнути суботички адвокат др Берџ Гулин, секретар др Андрија (Андор) Пауковић, адвокат у Суботици, а дисц. тужилац др Јанош Сабадош, адвокат у Суботици. Свакако да су Сомбор и Вел. Бечкерек заобиђени из национално-политичких разлога, јер у овим градовима једва да је било неколико адвоката мађарске националности, а и састав становништва је био претежно српски (словенски). Мађарска је своју добро смишљену националну политику мудро спроводила кроз све сегменте у животу друштва и државе.

САМОСТАЛНОСТ И НЕЗАВИСНОСТ АДВОКАТА

Самосталност и независност адвоката, те аутономност њихове професионалне организације, начинили су од адвокатуре моћан инструмент за заштиту личних, имовинских и политичких права грађана и ослонац свима који су ускраћени у својим слободама и правима. Отуда најврснији адвокати из редова многобројних народности у Угарској избијају на чело политичке и националне борбе ових народности, као и у руководства културних и привредних друштава и организација. Читава плејада културних и политичких радника Срба, Буњеваца, Словака, Румуна изашла је из редова адвоката. Адвокати у Н. Саду налазе се у Патронату Српске гимназије, у управи Друштва за Српско народно позориште, воде Српску читаоницу, оснивају и уређују недељне и књижевне листове. После расцепа Милетићеве народне странке (1887) на либералну (Полит) и радикалну (Ј. Томић), већи део интелигенције, па и угледних адвоката, пристаје уз др Михајла Полит-Десанчића и његов дневни лист *Браник* (1884—1914), али и уз радикале Јаше Томића и њихов лист *Застава* (1866—1914). Лидер радикала Јаша Томић није био и председник странке, па је председником странке више година био адвокат др Бура Красојевић. Трећу српску политичку странку у Војводини — Српску демократску странку, основао је адвокат др Васа Јакшић (Кикинда) 1906. године. Странка је издавала и политички недељни лист *Српски глас* (1907—1913) у Вел. Кикинди. Буњевацки адвокати воде препород Буњеваца (Пучка касина, *Невен*, борба за народни језик, школе и управу у Суботици и др.). Нарочито се истичу својим јавним радом: др Стипан Матијевић, др Фабијан Малагурски, др Стипан Војнић-Тунић и др. Међу Словацима: др Милош Крно и др Људевит Мичатек, политички прваци Словака у Бачкој.

Интересантан је податак да међу адвокатима у Војводини, поред политичара, публициста, новинара, културних посленика, налазимо и велик број знаменитих књижевника. Адвокати књижевници су: Јован Мушкатировић, Јован Стерија Поповић, Јован Суботић, Јован Хаџић-Светић, Богобој Атанацковић, Јаша Игњатовић, Коста Трифковић, те многи други мањег књижевног значаја. Публицисти и правни писци: Јован Хаџић-Светић,

др Михајло Полит-Десанчић, др Стеван Павловић, др Борђе Букичевић, др Светислав Касапиновић (Панчево), др Светислав Михајловић (Вел. Бечкерек), др Сава Путњик (Темишвар).

Мабари правници попуњавали су судачка места и државну и локалну управу. Но, било је и гласовитих адвоката, међу којима и истакнутих политичара и друштвених радника. Тако у Н. Саду: др Пал Бала, јавни радник, др Виктор Флат, градски сенатор, др Виктор Шлезак, политичар и познати криминалиста; у Темишвару др Лајош Боршоди, публициста; у Великом Бечкереку др Имре Варади, политичар, члан Управе Адвокатске коморе у Сегедину и др.

Адвокатура је у Угарској од половине деветнаестог века па до Првог светског рата била коњуктурно занимање. Законом је било дозвољено слободно уговарање награде, а и судска тарифа је била висока (у Хрватској ниска). Адвокати су уживали добар глас у јавности и као стручњаци и као национални, политички, културни и спортски радници. Посебно су били припадници народности упућени на помоћ адвоката, будући да је уведен службени мабарски језик кога многи нису знали, те су странке у саобраћају са органима власти и управе тражиле помоћ адвоката из редова своје народности. Временом се створила навика да се без адвоката не иде пред власт, поготову на суд. Као ретко где, у Војводини се створио однос поверења странке и адвоката, на обострану материјалну и моралну корист.

Срем је спадао у хрватско правно подручје. Банска Хрватска имала је ресор правосуђа који је водио надзор и над адвокатуром. Важио је (неновелирани) Адвокатски ред 1852, уз пратеће прописе. Адвокати су били највећим бројем Срби, који су се поред адвокатуре бавили и политиком, културним и спортским радом. Углавном су припадали Српској радикалној и Српској самосталној странци. Када је формирана Хрватско-српска коалиција, адвокати у Срему листом подупиру ову политику зближења Хрвата и Срба. Најпознатија имена тога времена: др Александар Рокњић, познати криминалиста, др Бура Краснојевић, радикалски првак, др Жарко Миладиновић, радикалски првак, посланик у Хрватском сабору, др Гига Авакумовић, јавни радник, др Александар Вачић, гласовити адвокат и др. Знатан број адвоката из Срема обављао је адвокатуру у Запребу.

После слома Аустро-Угарске (1918), Велика народна скупштина у Н. Саду (25. нов. 1918), поред две историјске одлуке — отцепљење од Угарске и присаједињење Србији, створила је и државно-правни провизоријум за Банат, Бачку и Барању до организовања југословенске државе. Формирала је Велики народни савет БББ, као представничко тело и Народну управу за БББ као управно-извршни орган.

Великој народној скупштини председавао је адвокат др Игњат Павлас, соколски првак, који је први поздравио српску ослободилачку војску у Новом Саду. У Великом народном савету, који је бројао 50 чланова, било је више од 1/3 адвоката.

Председник Народне управе БББ постао је сомборски адвокат др Јоца Лалошевић. Од 11 ресора адвокати су посели шест. Први повереник за правосуђе — судија Окружног суда у Н. Саду др Август Рат, имао је за заменика др Јована Поповића, познатог адвоката из Суботице.

Народна управа је брзо и ефикасно успоставила контролу над правосуђем. Тако је по налогу Народне управе Срески суд у Новом Саду преузео др Бранко Николић, адв. у Н. Саду, а Окружни суд у Н. Саду др Миливој Поповић, адвокат у Н. Саду. Слично је било и у другим градовима. Тако су адвокати и адвокатски приправници ударили темеље новом правосуђу у Војводини после Првог светског рата. Већина ових, после пар година, враћа се своме основном занимању — адвокатури. Дали су свој обол националној ствари.

Народна управа је (4. дец. 1918) поставила велике жупане жупанијама и градоначелнике у рангу великих жупана (слободни краљевски градови) на читавој територији над којом је успоставила своју контролу (територија запоседнута орском и савезничком (француском) војском). Са малим изузетком, сви су они били адвокати. За Бач-бодрошку жупанију и град Сомбор др Коста Бугарски, адвокат у Сомбору, за Тамишску жупанију и град Темишвар др Мрата Филипон, адвокат у Темишвару, за Торонталску жупанију др Славко Жупански, адвокат у Вел. Бечкереку, за Барању и град Бају др Стипан Војнић-Турнић, адвокат у Суботици. За градоначелнике: др Стипан Матијевић, адвокат у Суботици, а у Панчеву др Јоца Богданов. Остали су били других професија. Сви су се они са својих функција вратили у адвокатуру, будући да су сматрали да извршавају своју националну дужност, а не да из „древрата“ треба да извукну неке личне користи. Тако им је налагала њихова национална и професионална свест. Била је то одиста велика генерација адвоката у Војводини, која се не сме занемарити приликом обележавања седамдесете годишњице оснивања Адвокатске коморе у Новом Саду.

На територији БББ, која је ушла у састав југословенске државе, била је развијена само мрежа ореских и окружних судова. Апелациони судови за ову територију били су лоцирани ван овог подручја. Да би се у потпуности организовао правни живот на овој територији, односно на подручју мађарског права, успостављен је Апелациони суд у Новом Саду уредбом владе у Београду од 13. XI 1919. године (бр. 23026/1919). Уредбом од 13. XI 1919. године (бр. 23025) основано је Државно тужилаштво за БББ. Уредбом (бр. 34998/1920) од 17. IX 1920. године основан је Касациони суд б. одељење у Новом Саду. Законом од 20. II 1922. године установљено је Државно заступство („Државно одветништво“) за БББ у Новом Саду, као орган главног државног правобранилаштва у Београду. Ова судска организација привремено је обухватала и Међумурје, које је до 1918. године припадало подручју Угарске, јер није било у саставу банке Хрватске. То су биле територије Среског суда у Чаковцу и Пре-

лому за које је постао надлежан, као другостепени суд, Окружни суд у Сомбору са посебним одељењем. Тек 1933. године ова два суда прелазе у састав Окружног суда у Вараждину.

Адвокатска комора у Суботици формално је функционисала све до новембра 1920. године. Заправо водила је само именик адвоката и адвокатских приправника ради одржавања континуитета. За време од 25. XI 1918. године па до новембра 1920. године уписано је у именик ове Коморе 12 адвоката. Последњи упис је извршен 25. XI 1920. године (др Ференц Кецели-Месарош у Сенти). Остале коморе у Сегедину, Темишвару и Печују у време провизоријума, све до коначног разграничења услед изванредних прилика нису развијале никакву делатност.

Уредбом о измени и допуни Закона о адвокатима и адвокатским приправницима на територији Апелационог суда у Новом Саду од 8. XII 1920. године (*Службене новине СХС*, бр. 6/1921) привремено је регулисан положај адвокатуре на територији Апелационог суда у Новом Саду и установљена Адвокатска комора у Новом Саду за ово подручје. Остаје и даље на снази законски чланак 34. из 1874. године, уз измене организационе природе из ове уредбе. Сви адвокати и адвокатски приправници завичајни на овој територији уписују се у именик адвоката и адвокатских приправника Адвокатске коморе у Новом Саду. Лица која не знају српскохрватски језик, као службени језик, уписују се на Б листи именованика Адвокатске коморе, док не докажу пред комисијом Окружног суда која је у ту сврху установљена да су савладали службени језик. Ово су углавном били неки адвокати мађарске народности и већи део Јевреја. Ово, међутим, није значило обуставу рада ових канцеларија, већ ограничење у њиховим правима у Комори. Нису имали активно право гласа у Комори и код заступања и одбране по службеној дужности, те именована у области старатељства и стечаја. Уредба заправо говори само о изборном праву адвоката са Б листе, а друга поменута ограничења наметнута су путем наредаба и тумачења државних и судских органа. Ова уредба је суспендована Законом о измени и допуни Закона о адвокатима и адвокатским приправницима на територији Апелационог суда у Новом Саду од 23. јуна 1922. године (*Службене новине СХС*, бр. 294/1922). Овим законом је коначно уређен положај адвокатуре у Банату, Бачкој и Барањи (са Међумурјем) све до доношења Закона о адвокатима који се протезао на целу државу од 17. марта 1929. године (*Службене новине*, бр. 65/1929).

Закон о измени и допуни Закона о адвокатима из 1922. године установљује да се у именик адвоката могу уписати дипломирани правници и без степена доктора права, који положе код Апелационог суда у Новом Саду или другог Апелационог суда у Југославији адвокатски испит, да су држављани Југославије и завичајни на територији Апелационог суда у Новом Саду. Ранија стечена права се у потпуности респектују. У именик адвокатских приправника могу се уписати и дипломирани правници који су положили дипломски испит (*lisans*) на домаћем или

страном факултету, а са праксом код адвоката на територији Апелационог суда у Новом Саду, као и раније убележени адвокатски приправници у именик адвокатских приправника било које коморе бивше Угарске ако су држављани СХС. Овај закон и даље задржава Б листу за адвокате који не знају српскохрватски као службени језик. Једино што проверу знања службеног језика преносе са комисије („довереништва“) окружних судова на Адвокатску комору.

Уредбом о измени и допуни Закона о адвокатима од 8. XII 1920. године одређује се оснивање Адвокатске коморе у Новом Саду и предвиђа оснивачки одбор од три лица, од којих председник Апелационог суда у Новом Саду, начелник Министарства правде за БББ и један адвокат. Министарство правде формирало је оснивачки одбор у саставу: др Борђе Коњовић, раније адвокат, а тада председник Апелационог суда у Новом Саду, др Бранко Николић, раније адвокат, а тада начелник Министарства правде одељења за БББ и др Милош Бокшан, адвокат из Новог Сада.

Оснивачки одбор Адвокатске коморе у Новом Саду уз сарадњу групе истакнутих адвоката из Новог Сада извршио је припреме за оснивање Адвокатске коморе у Новом Саду.

НА ОСНИВАЧКОЈ СКУПШТИНИ

Оснивачка скупштина Адвокатске коморе у Новом Саду одржана је на дан 3. маја 1921. године у свечаној дворани Новосадске општине. На оснивачкој скупштини је присуствовало 47 адвоката са читаве територије Баната, Бачке и Барање. Скупштину је отворио председник др Борђе Коњовић, истакавши потребу за сарадњом Адвокатске коморе у учвршћењу новог правосудног система у Војводини. На скупштини су изабрани и први органи Коморе који су се одмах и конституисали. За председника Коморе изабран је др Стеван Адамовић, адвокат у Новом Саду. Др Адамовић је касније, све до Другог светског рата, односно до разрешења од ове дужности од стране мађарских окупационих, војних органа, стално био на функцији председника Коморе, увек поново биран на скупштинама Коморе. Разрешао га је окупациони комесар др Петер Вагнер, адвокатски приправник, од кога је председник две године раније примио заклетву.

Први органи Коморе изабрани на оснивачкој скупштини 3. маја 1921. године били су: др Стеван Адамовић, адвокат из Н. Сада, председник, др Милош Бокшан, адвокат у Н. Саду, потпредседник, др Коста Мајински, адвокат у Н. Саду, секретар, др Оскар Циприс, адвокат у Н. Саду, благајник, др Милан Секулић, адвокат у Н. Саду, фискал Коморе. Чланови Одбора: др Коста Хаџи (ст), др Јован Латинчић, др Милош Бирић, др Александар Моч, сви адвокати из Н. Сада; др Јован Петровић, адвокат у Суботици, др Душан Радивојевић, адвокат у Панче-

ву, др Андрија Васић, адвокат из Великог Бечкереча. Заменици: др Милан Матић и др Бодог Ковач, адвокати из Н. Сада, др Драгутин Стијић, адв. у Суботици, др Никола Бурић, адвокат у Вршцу.

Управни одбор Коморе је одмах приступио организационом уређењу Коморе, израдивши Пословник (статут). Овај пословник базира на Уредби о измени и допуни Закона о адвокатима, од 8. 12. 1920. године, као и на одредбама Законског чланка 34. из 1874. године. Овај је касније незнатно допуњаван, а био је у важности све до доношења новог статута Коморе, израђеног на основу прописа Закона о адвокатима Југославије из 1929. године. Са мањим изменама закон ће бити на снази све до 1941. године.

Адвокатска комора за БББ уписала је у Именик адвоката и у Именик адвокатских приправника све затечене адвокате и адвокатске приправнике на својој територији, без икаквих испитивања, сем доказа о завичајности, те доказа да је молилац био уписан у неку од адвокатских комора у Угарској. Архива Адвокатске коморе у Суботици, са именицима је преузета. Нови уписи вршени су по прописима Уредбе о изменама и допунама Закона о адвокатима из 1920, а касније Закона о изменама и допунама Закона о адвокатима од 1922. године. Нико није био дискриминиран, поштована су у потпуности стечена права. Адвокатским приправницима је признавана пракса код адвоката или судова и са територија које нису ушле у склоп југословенске државе. Исто тако, признаване су и све дипломе правних факултета бив. Монархије.

БОРБА ЗА УГЛЕД ПРОФЕСИЈЕ

Рад Адвокатске коморе у Новом Саду до доношења новог, југословенског Закона о адвокатима (1929) био је веома сложен и одговоран. Друштвене и политичке прилике у Војводини, а и у Југославији биле су у стадијуму превирања и прилагођавања новонасталој државној промени, што је захтевало и посебну мудрост и изванредна прегнућа.

Адвокати су у своме раду наилазили на многе потешкоће, често и политичке природе. Питање награђивања за рад адвоката било је отворено, иако је по закону важио принцип слободног уговарања. Неки судски и управни органи самовласно су прописивали разне тарифе на којима су инсистирали, а увек на штету адвоката. Појавио се велики број надриадвоката. Нарочито су нападани били сеоски бележници који су састављали уговоре странкама у службеним просторијама, а наплаћивали за себе награду. Судство је било у тешком кадровском и материјалном стању. Предмети су се гомилали и остајали нерешени, што је знатно отежавало рад адвоката, а изазивало нерасположење странака и према адвокатима. Већ на својој Годишњој скупштини 1922. године адвокати констатују да је правосуђе у Војводини у очајном стању. Комора скреће пажњу Министарству правде да се не сме дозволити да се развије неповере-

ње грађанства према правосуђу. Упозорава: „Justitia est fundamentum rei publicae”.

Затечена и задржана одвојеност правних подручја по земљама које су ушле у састав југословенске државе, изазивала је изванредне потешкоће у правном саобраћају, па и у раду адвоката. Тражено је изједначење закона и предлагана су одговарајућа решења. Комора је, као и друге коморе у држави, тражила доношење јединственог закона о адвокатури. У циљу јавног расправљања и претресања питања правног система и положаја и рада адвоката, Комора покрене свој месечни професионално-стручни часопис *Гласник* (1928). То је овај наш *Гласник*, који нешто осавременен, служи истом задатку.

Јединствени закон о адвокатима за Југославију ступио је на снагу 19. марта 1929. године. Сасвим савремен и добар закон. Закон садржи принципе на којима се израђивала адвокатура у средњоевропским државама. Закон је омогућавао развитак квалитетне и стручне адвокатуре. Далеко више него што су били аустријски прописи о адвокатури или Закон о правозаступницима у Србији. Мађарски закон из 1874. умногome је послужио као узор разним подесним решењима. Уведен је коморски систем у организацију адвокатуре, попут оног у Војводини. Установљују се адвокатске коморе према територијалној надлежности апелационих судова. Тако у Новом Саду, за територију Апелационог суда у Новом Саду, која се поклапа са БББ. Срем је остао у надлежности Банског стола у Загребу. Адвокатска комора за БББ мења назив у Адвокатска комора у Новом Саду.

Уредбом од 27. марта 1933 (*Сл. новине*, бр. 72/1933) издвајају се срески судови у Чаковцу и Прелогу из надлежности Окружног суда у Сомбору и преносе у надлежност Окружног суда у Вараждину. Следствено томе, адвокати са подручја ова два среза бришу се из Именика адвоката у Новом Саду и региструју код Адвокатске коморе у Загребу. Тако су адвокати из Међумурја престали бити чланови Адвокатске коморе у Н. Саду (1921—33).

Услед установљења Бановине Хрватске 1939 (која је обухватила и западни Срем), Окружни суд у Сремској Митровици издвојен је из територијалне надлежности Банског стола у Загребу (апелациони суд) и припојен Апелационом суду у Новом Саду (Уредба Министарског савета од 27. септ. 1939, бр. 1265/1939). Стога су адвокати са територија ореских судова у Сремској Митровици, Земуну, Старој Пазови, Руми, Сремским Карловцима, Иригу, брисани из Именика адвоката и адвокатских приправника у Загребу, а преузети од Адвокатске коморе у Новом Саду (68 адвоката). Међу овим адвокатима налазило се извршних правника, политичких и културних радника. Срем је одувек био подручје са гласовитим адвокатима. Тако је Адвокатска комора у Новом Саду пред сам Други светски рат окупила у своје чланство безмало све адвокате у Војводини. При-

ликом оснивања 1921. године било је уписано у Именик адвоката 378 чланова, а у Именик адвокатских приправника 78 (стање крајем године). На дан 6. априла 1941. године било је у Именику адвоката 699, а у Именику адвокатских приправника 405.

Из овог сумарног прегледа може се донекле схватити и оценити значај оснивања Адвокатске коморе у Новом Саду за развитак адвокатуре не само у Војводини, за њезин допринос унапређењу правосуђа и правног система у Југославији. У оваквом (пригодном) напису није се ни могло улазити у темељнија разматрања и дубље оцене рада Адвокатске коморе у Новом Саду у овом периоду живота наше адвокатуре, што подлеже другачијем приступу обраде. Међутим, морамо предочити данашњој генерацији адвоката још један значајан подухват Коморе, односно тадашњих адвоката, који указује на високу професионалну свест, љубав за позив и солидарност према колегама, члановима адвокатске заједнице. Комора је 1931. године основала Пензионни фонд својих чланова. Пензионни фонд је почео са почетном имовином од 1,778.846 дин., а на дан 6. априла је имао имовину од две једносратне куће у Главној улици у Н. Саду, са локалима из улице и у двориштима, те стамбену зграду у Илије Огњановића улици. То су данашње куће у Змај Јовиној 20 и 22, те Илије Огњановића бр. 6. Вредност ове имовине је опромна будући да се зграде налазе у најужем центру Новог Сада. Сем овог рат је затекао у Пензионом фонду готовину од 2,175.000 дин. вредносних папира у номиналној вредности од 1,466.000. дин. и 13.000 долара. Новац је за време рата обезвређен, а некретнине су после рата национализоване, сем првог спрата у Змај Јовиној улици, где су и данас пословне просторије Адвокатске коморе Војводине. За кратко време — од десет година — из Фонда је исплаћено 108 посмртнина у износу од 3,636.241 дин., а 28 корисника добило је на име пензија, ренти и помоћи 4,263.592 дин. Цифре говоре саме о каквом успеху се ради, а чињенице дају јасну слику о људима који су водили Адвокатску комору у Новом Саду.

З А П И С Н И К

са адвокатске скупштине, одржане 3-го маја 1921 године у Новом Саду у великој дворани новосадске општине ради оснивања Адвокатске Камаре за Банат, Бачку и Барању.

1) Председава г. Др. Борђе Кововић председник Апелационог Суда у Новом Саду, те отвара збор тачно у 9 сати пре подне и позива присутне да изаберу перовођу.

2) Скупштина једногласно бира за перовођу Др. Косту Мјинског новосадског адвоката.

3) Затим се присупи верификацији присутних, те се констатује да су на скупштину дошли од Оснивачког Одбора: Др. Борђе Кововић председник Апелационог Суда у Новом Саду, Др. Бранко Николић, начелник Министарства Правде из Београда, Др. Миливој Григоријевић, Др. Јован Латинчић и Др. Игњат Павлас новосадски адвокати; а од адвоката да су присутни: Др. Коста Мјински, Др. Павле Јанковић, Др. Милан Секулић, Др. Будевит Мичатек, Др. Радивој Стратимировић, Др. Милорад Завишић, Др. Оскар Циприс, Др. Милан Матић, Др. Милан А. Ђирић, Др. Коста Хади, Др. Фердинанд Лустиг, Др. Тоша Гавански, Др. Александер Моч, Др. Бодог Ковач, Др. Малаш Бокван, Др. Михајло Продановић из Новог Сада, Др. Душан Јојкић из Ст. Бечеја, Др. Леополд Абови из Титела, Др. Момир Павловић из Србобрана, Др. Александер Димитријевић из Паланке, Др. Стеван Адамовић из Новог Сада, Др. Сима Тапавица из Сомбора, Др. Милан Вакавац из Апатина, Др. Јован Петровић, Др. Бено Келет, Др. Јован Манојловић, и Др. Драгутин Стипић из Суботице, Др. Миливој Кећвалац из Велике Кикинде, Др. Арпад Ковач из Турске Кавике, Др. Јаса Раниславић из Домбоље, Др. Јован Михајловић, Др. Паја Грчић из Великог Бечкерека, Др. Јован Пивнички из Новог Бечеја, Др. Глиша Стојшић, Др. Митопалодовашки и Др. Душан Бошковић из Панчева, Др. Бранко Јовановић, Др. Тодор Кнежевић из Алибунара, Др. Паја Вешков, Др. Вале Цркве, Др. Никола Вурић из Вршца и Др. Мартин Филипони из Вршца.

4) Др. Борђе Кововић председник држи поздравни говор у коме наглашује сврху ове скупштине и препоручује споразуман рад судија и адвоката. Факсимил записника са оснивачке и изборне Скупштине Адвокатске коморе за Банат, Бачку и Барању (стр. 1, 2, 3. и 4.)

око истраживања материјалне истине, говори о задањи Адвокатске Коморе која се има у смислу 17-ог члана Уредбе о адвокатима, и адвокатским приправницима на територији Баната, Бачке и Барање на овој скупштини конституисати, коју је Оснивачки Одбор у смислу 18-ог члана поменуте уредбе за данас сазвао. Предлаже да се са овог збора изјави верност и оданост Краљу Ослободиоцу и Краљевићу Намеснику и да се изрази захвалност г. Министру Правде на сарадањи око оснивања Адвокатске Коморе.

Адвокатска скупштина једногласно усваја предлог председника Др. Коновића те решава да се одмах пошаљу ови поздравни телеграми:

1. Његовом Краљевском Височанству Престолонаследнику

Регенту Александру

Београд.

Адвокати из Војводине сакупљени на збору ради оснивања Адвокатске Коморе у Новом Саду понизно подносе Његовом Величанству Краљу и Вашем Височанству уверење њихове непоколебиве верности и оданости.

2. Господину Марку Буричићу, Министру Правде

Београд.

Адвокати из Војводине сакупљени на збору ради оснивања Адвокатске Коморе у Новом Саду захваљујући Вам сарадању на оснивању Адвокатске Коморе поздрављају Вас и уверавају Вас, да ће Адвокатска Комора у свом делокругу настојати да испуни своје законом прописане задатке.

Затим перовођа Др. Коста Мажински чита извештај Оснивачког Одбора, који скупштина узима на знање.

5) Председник Др. Коновић позива скупштину да у смислу 17 члана Уредбе о адвокатима и адвокатским приправницима на територији Баната Бачке и Барање изабере часнике и одбор новосадске Адвокатске Коморе на 6 година, четири лица од којих ће двојицу Министар Правде поставити за члана адвокатског сената, 1 оделева Касационог Суда и 12 чланова и њихове заменике на 3 године у Одбор за испитивање адвокатских приправника. Ради саветовања суспендује скупштину на по сата, која се за то време претвара у конференцију.

После полака сата председник отвара скупштину и позива да се поднесе извештај конференције.

Др. Јован Петровић адвокат из Суботице изнаша предлог конференције, да се прво изберу часници. Затим чита предлог кандидационог одбора, који за председника предлаже Др. Стевана Адамовића и Др. Павла Јанковића новосадске адвокате, за потпредседника: Др. Милоша Бокшана и Др. Косту Хаџи новосадске адвокате, за секретара: Др. Косту Мајинског, за благајника: Др. Оскара Циприса, за одветника Др. Милана Секулића новосадске адвокате.

6.) Скупштина прима кандидациону листу и приступа тајном гласању.

После гласања председник Др. Кововић проглашује овај резултат да је Др. Стеван Адамовић добио 32 гласа, Др. Павле Јанковић 8 гласова, Др. Милош Бокшан 27 гласова, Др. Коста Хаџи 13 гласова, Др. Коста Мајински 40 гласова Др. Оскар Циприс 41 глас и Др. Милан Секулић 41 глас, те су према томе изабрани за председника: Др. Стеван Адамовић, за потпредседника: Др. Милош Бокшан; за секретара: Др. Коста Мајински; за благајника Др. Оскар Циприс и за одветника: Др. Милан Секулић.

7.) После тајног гласања за чланове Одбора Адвокатске Коморе изабрани су: Др. Коста Хаџи са 37 гласова, Др. Јован Латинчић са 37 гласова, Др. Милан А. Ђирић са 37 гласова, Др. Александар Моч са 37 гласова, Др. Јован Лаловић са 37 гласова, ^{Др. Душан Радивојевић са 37} Др. Душан Радивојевић са 37 гласова, Др. Андрија Васић са 36 гласова. За заменике изабрани су: Др. Милан Матић са 37 гласова, Др. Бодог Ковач са 37 гласова, Др. Драгутин Стипић са 27 гласова и Др. Никола Ђурић са 36 гласова.

8.) Јавним гласањем предложени су за чланове адвокатског сената при Б.) Одељењу Касационог Суда: Др. Ранко Гранић из Велике Кикинде, Др. Иван Влаховић из Старог Бечеја, Др. Павле Јанковић и Др. Ђудевит Мичатељ из Новог Сада.

9.) У комисију за испитивање адвокатских приправника бирају се за редовне чланове: Др. Павле Јанковић, Др. Ђудевит Мичатељ, Др. Милан А. Ђирић, Др. Коста Хаџи, Др. Милош Бокшан, Др. Стеван Адамовић, Др. Јован Пивнички Др. Емил Гаврила, Др. Јован Лаловић, Др. Душан Божковић, Др. Мита Мушички, и Др. Јован Петровић. За заменике: Др. Јован Латинчић, Др. Александар Моч, Др. Михајло Продњовић, Др. Игват Павлас, Др. Фердинанд Лустиг, Др. Радивој Сиратимировић, Др. Јосиф Војнич-Хајдук, Др. Сим. Тапавица, Др. Жарко Јакшић Др. Миливој Кенџелац, Др. Јован Ми-

10.) По објављеном избору Др. Стеван Адамовић новоизабрани председник Адвокатске Коморе у Новом Саду у име своје и изабраних часника захваљује се на поверењу. Благодарни у првом реду г. Др. Бранку Николићу, начелнику Министарства Правде и г. Др. Ђорђе Коновићу председнику Апелационог Суда у Новом Саду, који својим радом створили могућност за оснивање овога важног тела.

11.) На предлог Др. Косте Кади адвокатска скупштина бурно поздравља долазак г. Др. Јоце Лаловедића чело Б. одељења Апелационог Суда, као важан догађај, истичући да је његова личност нарочито гаранција за праведно и савршено вођење тога највишег судског надлежства, јер његово велико правничко знање и прошлост пружају за то потпуно уверење. О овоме има да се извести Др. Јоца Лаловедић.

12.) Председник Др. Ђорђе Коновић захваљујући присутнима на лепом одзиву, затвара скупштину у 12 1/4 часова.
Прочитао и потписано.

Дкг.

пероваца.

председник.

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Владимир Хромиш

председник Основног суда удруженог рада у Новом Саду

ЗАБРАНА КОНКУРЕНЦИЈЕ (II)

— *Нов правни институт у нашем позитивном праву* —

ПРАВНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ЗАБРАНЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ

I. *Забрана конкуренције у односу на правни статус предузећа*

Закон о предузећима у одредби чл. 185а, став 1. забрањује директору, другим запосленим лицима и њиховим сродницима оснивање предузећа или радње у истој или сличној делатности, за које је предузеће, у коме раде, уписано у судски регистар.

Забрана оснивања предузећа траје и две године од престанка радног односа у предузећу где раде.

С обзиром на ове одредбе, поставља се питање на кога се односе правне последице забране конкуренције у односу на следеће временско разграничење:

1. Ако је радни однос у ранијем предузећу престао две године пре ступања на снагу овог Закона, тј. пре 18. 08. 1988. г.

Овде није спорно да се забрана оснивања предузећа на лице из чл. 185а, став 1. не односи. То је и логично јер две године је довољно дуг период који не омогућава континуитет у обављању послова и остваривање конкуренције.

2. Ако је радни однос у ранијем предузећу престао пре ступања на снагу овог Закона, унутар рока од две године, тј. у периоду од 18. 08. 1988. г. до 18. 08. 1990. г.

По једним ауторима, одредба чл. 185а став 3. јасно указује да забрана за горе наведена лица траје и две године од дана престанка радног односа у предузећу, што значи да таква лица не би могла да задрже своја предузећа без измена оснивача или делатности, ако им радни однос није престао пре 18. 08. 1988. г. Ова интерпретација Закона полази од ретроактивне примене Закона о предузећима и види у томе највећи промашај законодавца и највећи атак на приватно предузетништво.

По другим ауторима одредба чл. 185а, став 3. се не може ретроактивно применити и забрана конкуренције на та лица се не односи.

Сматрамо да је прихватљиво друго решење. Аргументи за овај став су следећи:

а) Чињеница је да у прелазним и завршним одредбама Закон утврђује ступање на снагу Закона осмог дана од дана његовог објављивања у Сл. листу СФРЈ. Законодавац у смислу одредбе чл. 211. став 1. и 2. Устава СФРЈ био је дужан да децидирано наведе да ће се одредба чл. 185а. став 3. Закона примењивати ретроактивно, две године унатраг, а не осмог дана од дана његовог објављивања у Сл. листу СФРЈ. За ретроактивну примену је потребно утврдити општи интерес. У конкретном случају он не постоји, јер би ретроактивна примена ових одредби представљала задирање у већ стечена права и обавезе оснивача, са далекосежним последицама на материјално-правне односе субјеката којима је правни поредак дао могућност оснивања и рада у тада важећем правно-економском поретку.

б) Да законодавац није имао намеру да угрози правну сигурност лицима која су основала приватна предузећа и доведе их у ситуацију да промене делатност или оснивача, произилази и из одредби чл. 185в, који утврђује обавезу престанка рада предузећа, ако предузеће или радња не промени делатност или оснивача у року од три месеца од дана ступања на снагу овог Закона, при чему не обухвата и одредбу чл. 185а став 3, а којом је утврђена забрана оснивања предузећа и две године од дана престанка радног односа у предузећу. Дакле, Закон у чл. 185в. став 1. наводи да ће постојећа предузећа или радње која су основала лица из чл. 185а. став 1. (директор, запослени радници и њихови сродници) и ставом 4. наведене одредбе (радници у државним органима) а не и лица обухваћена ставом 3. чл. 185а, тј. лица којима је радни однос престао и две године пре ступања на снагу овог Закона, престати са радом, ако у року од три месеца не промене делатност или оснивача.

в) Одредба чл. 185а, став 3. која је образложена под б, упућује на одредбу чл. 185а. став 1. када опредељује лица за која се успоставља забрана конкуренције од две године. То би могло да створи привид да се забрана конкуренције односи и на лица из чл. 185а. став 3. Међутим, у чл. 185а став 1. потребно је обратити пажњу на термин који употребљава законодавац, где каже да се забрана односи на директора и друге запослене раднике и њихове сроднике у коме та лица раде. Дакле, законодавац полази од тога да у моменту ступања на снагу овог Закона та лица нису у радном односу у ранијем предузећу, јер не употребљава поред термина „у коме раде“ и термин „и у коме су радили“.

3. Ако ће радни однос у ранијем предузећу престати у року од три месеца од ступања на снагу Закона, дакле у периоду од 18. 08. 1990 године до 18. 11. 1990. г.

Није спорно да се као оснивачи не би могла појавити лица која су по ступању на снагу Закона, тј. од 18. 08. 1990. г.

у радном односу, а желе основати предузеће или радњу са истом или сличном делатношћу. Дакле, ако би таквим лицима после ступања на снагу Закона престао радни однос они не би могли у року од две године бити оснивачи предузећа или радње са истом или сличном делатношћу. Међутим, спорно је да ли се већ запослени оснивач предузећа или радње, обухваћен забраном конкуренције може ослободити обавезе мењања оснивача или делатности раскидањем радног односа у предузећу где ради, у оквиру рока од три месеца из чл. 185в. став 2.

По једним ауторима забрана конкуренције од две године траје од ступања на снагу Закона о предузећима, те се односи на лица која у предузећу раде и уједно су оснивачи предузећа. Дакле, забрана из члана 185а. став 3. односила би се и на сва запослена лица од момента ступања на снагу Закона, обухваћена одредбом чл. 185а став 1.

По другим ауторима обавеза мењања оснивача или делатности не би се односила на лица која у року од три месеца од ступања на снагу Закона, напусте своје предузеће. По њима протеком рока од три месеца по сили закона престаје радни однос у ранијем предузећу, али се не брише из судског регистра њихово предузеће.

Сматрамо да је прихватљиво друго решење. Ово стога што у одредби чл. 185в став 2. предвиђена је као правна последица престанак радног односа лицу које је основало предузеће или радњу обухваћену забраном конкуренције, у ранијем предузећу или радњи. Уколико се не иде на престанак радног односа, мора се извршити промена делатности или оснивача у року од три месеца, јер иначе као последица предвиђен је престанак предузећа или радње са радом и престанак радног односа у ранијем предузећу по сили закона, уз право конкурентског предузећа да захтева брисање из судског регистра предузећа или радње која су основала та лица, а поред тога да траже и накнаду штете. Дакле, та забрана се не односи на лица којима је престао радни однос у року од три месеца од ступања на снагу Закона. Да се обавеза мењања оснивача или делатности не односи на ова лица и да њихова новооснована предузећа или радње нису дужна да престану са радом у року од три месеца, указује одредба чл. 185в. став 1. и 2, која не обухвата лица из чл. 185а. став 3., а то су лица која су обухваћена забраном конкуренције роком од две године.

Према томе, постојеће одредбе Закона омогућавају лицима обухваћеним забраном конкуренције да у прелазном року од три месеца наставе са радом, такође им омогућава да радни однос прекину у року од три месеца. Закон не предвиђа у казним одредбама могућност кажњавања за привредни преступ или прекршај лица која повреду прописа о забрани конкуренције. Дакле, предузећа која не престану са радом, или лица којима не престане радни однос, како то предвиђа чл. 185в, не могу се административним путем и путем кажњавања навести на примену ове одредбе.

4. Ако ће радни однос у ранијем предузећу престати по истеку рока од три месеца од ступања на снагу Закона, тј. после 18. 11. 1990. г.

И овде није спорно да таква лица неће моћи оснивати предузећа и радње.

Лица која су у радном односу, а уједно обухваћена забраном конкуренције по основу оснивања или по основу за-послења, ако им није престао радни однос у року од три месеца у ранијем предузећу, или ако нису променила оснивача или делатност, носе последице предвиђене одредбом чл. 185б и 185в. То значи:

1. Да њихово новоосновано предузеће престаје са радом,
2. Да њима у предузећу у коме раде престаје радни однос,
3. Да предузеће у коме раде има право да пред надлежним судом захтева накнаду штете,
4. Да предузеће у коме раде има право да тражи брисање из регистра конкурентско предузеће или радњу.

И у овој ситуацији, ако конкурентско предузеће не престане са радом није предвиђена могућност у казним одредбама кажњавања таквог предузећа за привредни преступ, или прекршај. Такође, ако физичким лицима обухваћеним забраном конкуренције не престане радни однос, није предвиђена могућност прекршајног кажњавања.

* * *

Правне последице забране конкуренције у односу на временско трајање од две године, код директора можда би се могло оправдати, јер се може претпоставити да се његов утицај може задржати и две године по престанку функције, док за остале запослене раднике у предузећу, као и лица из органа управе и других назначених лица из чл. 185а став 1. и 4, таква тешка последица у погледу временског трајања, нема оправдања. Сведоци смо све већег броја отпуштања радника и природно је да се њихово поновно запошљавање може очекивати у делатностима у којима су радили и у којима су стручни. Међутим, ни радници којима је престао радни однос мимо њихове воље, као на пример технолошком вишку, као последица стечаја и изрицања дисциплинске мере престанак радног односа, нису изузети из забране да се запосле у року од две године у предузећу са истом, или сличном делатношћу, у односу на делатност предузећа у коме су раније радили. Ово је у супротности са одредбама II одељка Закона о обезбеђивању права радника за чијим је радом престала потреба (чл. 4. Сл. лист САПВ бр. 12/90).

Правна последица забране конкуренције односи се на забрану оснивања предузећа, а у односу на обавезу на промену делатности, или оснивача, на она предузећа која су касније основана. Уколико би дошло до брисања предузећа из судског регистра, то се може односити само на конкурентско предузеће.

Дакле, овде важи правило *prior tempore, potior iure*. Значи, последица забране конкуренције не може се односити на оба конкурентска предузећа.

Поставља се питање да ли се те обавезе ослобађа конкурентско предузеће, ако у датом року, оснивача или делатност промени раније предузеће. Сматрамо да уколико раније предузеће промени оснивача (нпр. кроз трансформацију друштвеног предузећа у приватно), те кроз измену делатности, може да се ослободи ове законске обавезе конкурентско предузеће, јер би друкчије тумачење било на штету равноправности предузећа, у различитим облицима својине. Према томе, треба прихватити да би обавезе мењања оснивача или делатности конкурентско предузеће било ослобођено, јер је то у датом року од три месеца урадило раније предузеће. Битан услов за брисање предузећа из судског регистра је да су у судском регистру уписане исте или сличне делатности. Ако је тај услов опао, нема више конкуренције, па ни правних последица одредби о забрани конкуренције.

Одредбом чл. 185б. став 1. Закона о предузећима утврђено је право предузећа (предузећа које је јаче у праву), да може тражити брисање из судског регистра предузећа или радње, које је слабије у праву, у односу на примену одредби Закона о забрани конкуренције.

Овде се поставља питање поступка у коме се тражи брисање предузећа из судског регистра (по правилу регистар воде окружни привредни судови у републикама и покрајинама, где ни су формиран и окружни судови — привредна одељења). По нашем мишљењу, тај поступак не би могао водити регистарски суд, чији поступак је ванпарнични, јер се у току тог поступка могу појавити низ спорних питања (да ли се ради о правним или физичким лицима обухваћеним забраном конкуренције, да ли се ради о истој или сличној делатности, да ли је та повреда учињена у року од две године, да ли је радни однос лицима из чл. 185а Закона о предузећима престао пре ступања на снагу овог Закона, или после његовог ступања, да ли су послови које предузеће обавља, статутом, правилима, или уговором обухваћени, и сл.), те би се овај поступак могао обавити у смислу одредбе чл. 18. Закона о судовима удруженог рада, пред судом удруженог рада, о чему би се у току вођења у судском регистру уписала забележба спора, а по окончању поступка, спровела одлука суда.

Поставља се питање ко би осим заинтересованог предузећа које је оштећено повредама прописа о забрани конкуренције, био још активно легитимисан за покретање спора ради брисања из судског регистра, пред надлежним судом. Наиме, осим интереса оштећеног предузећа, законодавац инсистира на заштити друштвеног интереса, посебно када је реч о забрани конкуренције кроз коју се нарушава интегритет друштвене својине. По нашем мишљењу, могло би се, обзиром на садашње одредбе Закона о друштвеном правобранилаштву, признати право, да по службеној дужности друштвени правобранилац самоуп-

рављања покреће поступке ради брисања из судског регистра правних лица која су повредила прописе о забрани конкуренције. Након укидања ове институције може се очекивати да би ова заштита друштвених интереса могла да пређе на јавног правобраниоца, а о чему ће морати повести рачуна законодавац, уколико жели да ове одредбе Закона буду спровођиве. Наша залагања иду у правцу да из спровођења овог института буде изузета државна интервенција, а да се заштита привредних субјеката препусти искључиво тим субјектима.

II. *Забрана конкуренције о односу радно-правни статус*

Одредба чл. 185а Закона о предузећима осим забрана оснивања предузећа или радње, за обављање исте или сличне делатности директору, другим радницима, као и њиховим сродницима, брани конкуренцију, тако што им забрањује да раде у конкурентском предузећу. При томе не везује их за конкретне послове, као код обављања послова, где инсистира њихово унапред утврђивање у статуту, правилима или уговору. Према томе код запослених радника забрањено је обављање свих послова, ако се ради о конкурентским предузећима са истом, или сличном делатношћу.

То значи, приликом заснивања радног односа конкурентско предузеће не може примити радника у временском периоду од две године, ако он долази из другог предузећа са истом, или сличном делатношћу.

Закон забрањује таквим радницима допунски рад или остваривање права из радног односа код предузећа са истом или сличном делатношћу, надаље забрањује распоређивање радника под законом утврђеним условима из једног предузећа у друго, са истом или сличном делатношћу.

За случај да је већ успостављен радно-правни однос радника у конкурентском предузећу, Закон у смислу одредби чл. 185в став 2. утврђује као правну последицу престанак радног односа раднику у том предузећу. И овде би могли рећи да се то не односи на предузеће у које је радник прешао из конкурентског предузећа, а да му је радни однос у првом предузећу престао пре 18. 08. 1988. г. Такође сматрамо да се не односи ни на раднике којима је радни однос престао у периоду од 18. 08. 1988. г. до 18. 08. 1990. г., тј. до дана ступања на снагу овог Закона, и на раднике којима је радни однос престао у прелазном року од три месеца, тј. у периоду од 18. 08. до 18. 09. 1990. г., како је то напред образложено.

Радно-правни односи, како их креира овај Закон, у којима ће се елиминисати конкуренција запослених у предузећу са истом или сличном делатношћу, мора да се изврши унутар рока од три месеца, тј. најдаље до 18. 11. 1990. г. Уколико се то не спроведе, предузеће у коме је радник раније радио може тужбом тражити да суд утврди да му је престао радни однос по

сили закона у конкурентском предузећу, применом прописа о забрани конкуренције.

Уколико радник по било ком основу ради у два конкурентска предузећа, предузеће таквом раднику даје отказ. И овде важи правило *prior tempore, potior iure*, што значи да предузеће, у које је касније радник прешао, не би могло тужбом остварити престанак радног односа раднику у конкурентском предузећу. У Закону о основним правима из радног односа, кроз више правних института, даје се могућност уређивања радних односа радника споразумом између два предузећа. Како се у конкретном случају ради о когентним нормама и у таквим ситуацијама забрана конкуренције обавезивала би предузећа, те она својим диспозицијама не би могла да крше прописе о забрани конкуренције.

И у овом случају, осим предузећа са јачим правом, активна легитимација ради заштите друштвеног интереса може се признати и друштвеном правобраниоцу самоуправљања одн. јавном правобраниоцу након укидања ове институције, чиме би се омогућило спровођење одредбе чл. 185в. став 2. Закона о предузећима и заштита друштвених интереса. И овде наше залагање иде у правцу да се у спровођењу одредби Закона о забрани конкуренције искључи државна интервенција, а заштита својих интереса препустити искључиво заинтересованим субјектима.

Поступак поводом захтева радника за заштиту његових права, која би евентуално била повређена, у поступку утврђивања повреда прописа о забрани конкуренције био би надлежан да води суд удруженог рада.

Овде треба напоменути да остваривање права предузећа са јачим правом, против предузећа са слабијим правом и његовог радника, када је реч о радном односу радника, који је повредио прописе о забрани конкуренције, представља дефинитивно и губљење радног односа за таквог радника. Закон не успоставља обавезу да предузеће које оствари своје право на престанак радног односа радника који је повредио прописе о забрани конкуренције, прими у радни однос.

III. *Забрана конкуренције у односу на обављање послова*

Већ у приказу физичких лица обухваћених забраном конкуренције одредбом чл. 185а став 1. Закона о предузећима навели смо да код обављања послова забрана конкуренције је могућа уколико се статутом, правилима, или уговором такви послови поброје, а из побројаних послова, роизилазиће и круг физичких лица обухваћених забраном конкуренције, те смо дали и могући круг лица на који би се то могло односити. Уколико се ове претпоставке остваре, Закон предвиђа исте последице као и за директоре, запослене раднике, и њихове сроднике.

То значи да лице које има регистровано приватно предузеће или радњу, а по основу уговора о делу, буде ангажовано

за извршење nekog посла у предузећу са истом или сличном делатношћу и на такав начин се повреде прописи о забрани конкуренције, може трпети последице брисања предузећа или радње из репистра и губљење радног односа. Према томе, таква лица могла би бити ангажована у име и за рачун приватног предузећа са којим може друштвено предузеће закључити пословни однос, али не ангажовати радника из конкурентског предузећа за обављање одређеног посла.

IV. *Забрана конкуренције и накнада штете*

Предузеће може пред надлежним судом захтевати накнаду штете од свог радника или његових сродника назначених у члану 185а став 1. Закона о предузећима, који су извршили повреду прописа о забрани конкуренције, те основали предузеће или радњу, одн. раде као запослено лице у предузећу или радњи, или обављају послове у другом конкурентском предузећу, или добу у ту ситуацију, у року од две године од престанка радног односа. Право на подношење захтева за накнаду штете престаје по истеку три године од дана сазнања за повреду прописа о забрани конкуренције. Како Закон не даје објективни застарни рок, то се може сматрати да је то општи застарни рок од пет година утврђен Законом о облигационим односима.

Закон не даје могућност тражења накнаде штете против конкурентског предузећа, већ то ложира само на директора, запослене раднике и њихове сроднике, као и раднике који обављају послове у предузећу, док то не проширује на раднике у органима управе. Поступак за накнаду штете водио би суд удруженог рада уколико би радник био запослен у предузећу, а уколико је запослен у конкурентском предузећу за вођење поступка био би надлежан редован суд. И у овом институту сматрамо да оштећено предузеће не би могло ретроактивно, унатраг 3 године колико износи субјективни рок за застару потраживања, ни унатраг 2 године колико износи забрана оснивања, запошљавање и обављање послова у предузећу или радњи, тражи и накнаду штете, већ би се то право могло односити на повреде правила забране конкуренције по ступању на снагу других Измена и допуна Закона о предузећима.

V. *Правне последице забране конкуренције у односу на радње*

Закон о предузећима у уређивању односа између предузећа, када је реч о забрани конкуренције делимично уређује те односе и у односу на радње. Међутим, већи део оставља републичким законодавцима да то уреде кроз законе о личном раду. То правило користи законодавац СР Србије, тако што покреће

поступак измена и допуна Закона о личном раду¹ и уводи институт забране конкуренције.

Осим цитираних одредби Нацрта Закона о личном раду, забрану конкуренције у односу на радње делимично обрађује и Закон о предузећима.

Део приказа о забрани конкуренције која се односи на предузећа, односи се и на радње и то:

1. да оснивач радње не може бити оснивач предузећа, под истим условима из чл. 185а, став 1. Закона о предузећима, под којима оснивач предузећа не може бити оснивач новог предузећа,

2. да у случају повреда прописа о забрани конкуренције предузеће има право да тражи брисање радње из регистра радњи. Из одредби Нацрта Закона о личном раду не произилази право радње да тражи брисање из судског регистра предузећа, или из регистра радњи, брисање друге радње. Одредба чл. 10. Нацрта Закона о личном раду утврђује да се брисање друге радње може спровести само по службеној дужности, од стране надлежног управног органа,

3. Утврђена обавеза усклађивања делатности и оснивача са одредбама Закона о предузећима обавезује и радњу, и у случају да се то усклађивање не изврши у року од три месеца, радња ће престати са радом. Такође лицима запосленим у радњи, у року од три месеца престаће радни однос у радњи, ако до тог времена не ускладе радно-правни однос, тако да се не повременују прописи о забрани конкуренције.

У овим, као и у претходним одредбама, видљиво је да себи држава, кроз државне органе, задржава право да административно поступа у примени прописа о забрани конкуренције, док би у тржишној привреди било природно да конкурентска предузећа између себе решавају питања оснивања конкурентских предузећа, питања радних односа и питања обављања послова.

Закон о предузећима у односу на делатност забрањује конкуренцију између два предузећа, између предузећа и радњи, док између радњи и радњи, са истом или сличном делатношћу, не утврђује забрану конкуренције у односу на делатност, што не утврђује ни Нацрт закона о личном раду, иако поставља алтернативу у одредби чл. 1. став 3. Нацрта Закона о личном раду, којом предвиђа да се забрана конкуренције не би односила на делатности утврђене Законом. Дакле, даје се изузетак од правила, а да се правило не поставља.

У односу на запослена лица Нацрт Закона о личном раду изузима из могућности оснивање радњи следећа лица:

1) директора, председника и чланове пословодног одбора,

¹ Закон о личном раду (Сл. гласник СРС бр. 54/89), Прве Измене и допуне Закона о личном раду (Сл. гласник СРС 9/90), Нацрт других Измена и допуна Закона о личном раду утврђених на седници Скупштине СР Србије одржаној 7. 08. 1990. г.

- 2) раднике са посебним овлашћењима и одговорностима,
- 3) раднике који обављају комерцијалне послове,
- 4) раднике који обављају друге послове утврђене статутом у предузећу, одн. у другом правном лицу и радњи, и
- 5) чланове уже породице лица од 1 до 4. и то:
 - а) брачни друг,
 - б) родитељи,
 - в) деца.

Још раније Закон је одредбом чл. 8. став 2. забрањивао да оснивачи радње не могу бити и:

- 6) радници у органима управе,
- 7) радници у органима за прекршаје који непосредно раде на примени овог Закона (вођење регистра радње у општини, доношења решења о коришћењу просторија, инспекцијски послови, прекршајни поступак),
- 8) радници на пословима утврђивања друштвених прихода (пореза и доприноса).

У односу на начин остваривања конкуренције Нацрт Закона не дозвољава оснивање радње за обављање послова које горе наведена лица обављају у предузећу и радњи, у коме су запослени. Ова забрана траје две године по престанку рада у предузећу и радњи.

Нацрт Закона у чл. 10. обавезује осниваче, одн. њихове чланове уже породице који су основали радњу из радног односа, да ускладе своје пословање у року од шест месеци од дана ступања на снагу Закона. Ако се не изврши усклађивање пословања са одредбама о забрани конкуренције, надлежни општински орган ће донети решење о престанку радње, одн. забрани бављења послова, које горе наведена лица нису могла да обављају.

И овде се поставља питање о ретроактивној примени свих одредби, тј. да ли се односе и на лица којима је престао радни однос пре ступања на снагу овог Закона, али није протекло рок од две године по престанку рада у конкурентском предузећу или радњи. Одредбом чл. 13. Нацрта Закона утврђено је да ће закон ступити на снагу осмог дана од дана објављивања. Било би корисно да децидирано, у коначном тексту Закон утврди да ли ће се ретроактивно примењивати или не, при чему је неопходно имати у виду и општи интерес.

Ни Закон о предузећима, ни Нацрт других Измена и допуна Закона о личном раду не предвиђају право оштећеном предузећу на накнаду штете, коју би имала оштећена радња због повреде прописа наведеног круга лица о забрани конкуренције.

Код спровођења запрећених последица о забрани конкуренције, цео поступак за брисање радњи из регистра радњи, који се води код надлежног управног органа, води надлежни управни орган. Несумњиво је да иницијативу за такав поступак могу дати заинтересована предузећа, а може га надлежни управни орган водити по службеној дужности. Овде треба напо-

менути да друге Измене и допуне Закона о предузећима предвиђају брисање радњи из судског репистра (чл. 185б став 1), иако је то у супротности са одредбом чл. 183. Закона о предузећима, јер репистар радњи, у смислу одредбе чл. 20. Закона о личном раду, води општински орган управе надлежан за послове привреде.

VI. Правне последице забране конкуренције по предатном праву

Предатно право давало је ортацима право на накнаду штете према ортаку који је повредио дужност забране конкуренције. Такође је давао могућност да уколико је забрана конкуренције повређена преузимањем послова у пословној грани друштва, оно је могло место накнаде штете захтевати да ортак послове, учињене за свој рачун, призна као да су закључени за рачун друштва, одн. да друштву преда што је примио од послова закључених за туђи рачун, или да му уступи своје право на оно што би имао да прими. Право на одлучивање дали ће тражити накнаду штете, или прихватити те послове, као да су учињени за њихов рачун, имали су искључиво ортаци из општењеног друштва. Када је у питању рок за остваривање ових права, исти је износио свега три месеца, од дана сазнања свих других ортака, одн. од дана сазнања последњих од њих, с тим да је важио општи застарни рок од пет година, од повреде правила о забрани конкуренције. Такође, као санкција за повреду правила било је предвиђено право осталих ортака да траже престанак друштва, и пре истека времена на које је организовано, или на тражење престанка друштва, ако време трајања друштва није одређено.

Када се упореде решења из предатног права и решења из садашњег позитивног права, онда се може констатовати велика рестриктивност садашњих решења у односу на право на слободу предузетништва, репресивност која осим накнаде штете, као цивилно правног института, атакује и на сам статус предузећа и на радно-правни статус радника у предузећу. Осим радника позитивно право обухвата широк круг лица, па чак родбину радника и лица у органима управе.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Увођењем института забране конкуренције додатно се ограничава предузетништво, где су већ уведена значајна ограничења у Закону о страним улагањима, у Закону о личном раду, те у низу посебних закона, када је реч о појединим делатностима (превозништво, издавачка делатност, информисање путем новина, радија и телевизије, унутрашње и спољне трговине, приватне лекарске и зубарске праксе). Сва та ограничења која се појављују у посебним законима, могу се у ширем смислу

схватити као забрана конкуренције између разних облика организовања привредних делатности, првенствено између оних у друштвеној својини с једне стране, те у приватној и мешовитој својини са друге стране, без обзира на прокламовано начело о равноправности привредних субјеката у различитим својинама.

У ранијим прописима смо имали забрану конкуренције која је била на релацији забране конкуренције приватне и друштвене својине. Такође забрана конкуренције страног улагача према домаћем улагачу и друге. Забрана ове конкуренције била је административно постављена, као што је и сада Закон административно успоставио забрану конкуренције. При томе спречава предузетништво домаћих физичких лица, где сагледава конкуренцију према предузећима у друштвеној својини, док очекује већа страна улагања и конкуренцију страних предузимача, у односу на домаће.

Забрана конкуренције у овој фази друштвеног развоја се може прихватити само као привремено решење. Овако широко постављена у односу на правна лица, физичка лица, начин остваривања конкуренције и правне последице повреда правила о забрани конкуренције, није прихватљиво и кроз брзу измену ових одредби Закона о предузећима, кроз сагледавање штетних последица доношења таквих одредби Закона о предузећима, треба извршити исправку.

Један део проблема у примени одредби Закона о предузећима који се односи на забрану конкуренције, произилази из чињенице да су законска решења нејасна, двосмислена, са очигледним прешкама и без довољног сагледавања о последицама које могу настати у односу на замах приватне иницијативе. Из приказа Закона о предузећима и Закона о радњама који уређују институт забране конкуренције види се да се примењују различита решења, која у примени могу да отежавају њихово спровођење.

Спровођење друштвене и привредне реформе конкуренција различитих облика својине, конкуренција на тржишту робе капитала и радне снаге, не трпи рестрикције које Закон уводи у наш правни и економски систем.

Због свих наведених недостатака у постојећим законским решењима, законодавац након сагледавања какве негативне последице могу изазвати ова решења у пракси, у односу на остваривање слободе предузетништва, најавио је промену. Оне би шле у праксу да само предузеће својим актом може одредити услове под којима директор, као и други радници док су у радном односу, одн. након престанка радног односа у том предузећу, не могу оснивати предузећа, чије оснивање може проузроковати штету њиховом предузећу.

Ако би се повредила правила општих аката о забрани конкуренције, предузеће би имало право да пред надлежним су-

дом захтеva накнаду штете и право на подношење тужбе за брисање из судског регистра делатности која је проузроковала штету.

Како ће се даље развијати нов правни институт уведен у наше привредно право — забрана конкуренције, зависи од потреба привреде, развоја предузетништва, а у том правцу иду и активности законодавца.

Коста М. Месаровић
адвокат у Београду

ИЗВРШЕЊА НА ОСНОВУ ВЕРОДОСТОЈНЕ ИСПРАВЕ ПРЕМА ОДРЕДБАМА НОВЕЛА ЗАКОНА О ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ

Правило је извршног поступка да се извршење може одредити и спровести само на основу судских одлука и одлука других органа које су подобне за судско принудно извршење. Изузетак од овога правила и новину у нашем извршном праву представљају веродостојне исправе, јер се и на основу њих може под одређеним условима одредити и спровести извршење, без претходно спроведеног парничног поступка у коме се доноси извршна исправа.

До ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о извршном поступку (Службени лист СФРЈ бр. 27/90) којим је извршена његова новела, извршење на основу веродостојне исправе било је ограниченог дејства, пошто се овај институт није могао користити за решавање спорних односа између свих субјеката и за све врсте потраживања. Ово се извршење могло одредити и спровести само ради остваривања новчаних потраживања између организација удруженог рада које врше привредну делатност. А као веродостојне исправе одређене су таксативно: фактура, меница и чек. У току примене овог института у пракси, наша јудикатура је одступила од овог строгог правила, и у неким посебним случајевима признала је ово својство и другим исправама које садрже елементе фактуре (привремене ситуације у грађевинарству, товарни лист и каматни обрачун).

Новелом Закона о извршном поступку проширен је круг правних субјеката који се могу користити овим институтом, а као веродостојне исправе поред досадашњих одређене су и оне на основу којих се је према одредбама Закона о парничном поступку могао издати платни налог, а и сам поступак извршења претрпео је знатну измену.

Изменом члана 21. ЗИП-а уклоњена су досадашња ограничења, тако, да: „извршење ради остварења новчаног потраживања правног лица одређује се на основу веродостојне испраће“. Као субјекти који га могу користити су сада сва правна лица (и приватно правна) без обзира на делатност којом се баве.

Веома значајна новина у примени члана 21. ЗИП-а је и у проширењу веродостојних исправа у смислу тога закона.

Закон је у ставу 2. овога члана знатно проширио круг веродостојних исправа у односу на ранија решења. У смислу овог Законског прописа као веродостојна исправа сматра се: фактура, меница и чек са протестом и повратним рачуном када је то потребно за заснивања потраживања, јавна исправа, извод из оверених пословних књига, по Закону оверена приватна исправа која по посебним прописима има значај јавне исправе. Фактуром се сматра и обрачун камате.

Решења дата у новелираној одредби овога Законског прописа отварају знатно шири простор у погледу одређивања и спровођења извршења на основу наведених исправа као веродостојних, чиме се ефикасно отклања вођење претходног, најчешће мандатног поступка.

По најновијим изменама и допунама Закона о парничном поступку сада је платни налог постао изузетак у случајевима где се остварање повериоачевог потраживања може тражити и извршењем на основу веродостојних исправа побројаним у ставу 2. овог члана, осим ако тужилац учини вероватним постојање правног интереса за издавање платног налога (чл. 446. ст. 4. и 5. ЗПП).

У предлогу за извршење према одредби члана 35 ЗИП-а морају бити назначени поверилац и дужник, извршне и веродостојне исправе, обавеза дужника, средство и предмет извршења и други подаци који су потребни за спровођење извршења.

Допуном овога члана предлог за извршење на основу веродостојне исправе мора садржати и захтев да Суд обавезе дужника да у року од осам дана а у меничним и чековним споровима у року од три дана намири потраживања заједно са одређеним трошковима (став 2).

Стога, сада предлог за извршење на основу веродостојне исправе мора у захтеву да има два става. У првом ставу да се дужник обавезе да у року од осам дана, у меничним и чековним споровима у року од три дана, намири потраживања заједно са трошковима (као платни налог), а у другом ставу да се одреди извршење ради намирења потраживања.

Као и код других извршних исправа тражи се и овде доспелост потраживања. Ако се то из приложене исправе не види поверилац је дужан поднети писмену изјаву да је потраживање доспело и значи дан доспелости.

У решењу о извршењу на основу веродостојне исправе Суд ће обавезати дужника да у року од осам дана, а у меничним и чековним споровима у року од три дана по достави ре-

решња, намири потраживање заједно са одмереним трошковима и одредити извршење ради остварења тих потраживања (чл. 38. ст. 3. ЗИП). У исто време дужник ће се упутити о праву на приговор против тог решења.

Извршење одређено на основу веродостојне исправе не може се спровести пре правоснажности решења о извршењу.

Овим последњим изменама Закона о извршном поступку измењене су и одредбе члана 55. тако што је њима репулисано право дужника на подношење приговора против решења донетог на основу веродостојне исправе, а додат је нови члан 55-а којим је уређен поступак поводом таквог приговора.

Рок за приговор против решења о извршењу на основу веродостојне исправе износи осам дана, а у меничним и чековним споровима три дана (чл. 55. ст. 1).

Правило је, да се и против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе може изјавити приговор, и то у року од осам дана. Међутим, с обзиром да је извршеним изменама Закона знатно проширен круг веродостојних исправа (чл. 21) на основу којих се може тражити принудно извршење, то је у ставу 1 члана 55 одређено да тај рок за подношење приговора у меничним и чековним споровима износи три дана. Ово је у складу и са одредбама из члана 35 став 2 и члана 38 став 2 и оне имају за циљ да се поступак извршења на основу наведених исправа (меница и чек) спроведе у што краћем року.

Приговор из члана 51. став 1. дужник може поднети и против решења о извршењу на основу веродостојне исправе којим је одређено извршење ако се тај приговор заснива на чињеници која се односи на само потраживање, а та је чињеница наступила после решења о извршењу.

Одредба члана 55. став 2. је у складу са чланом 51. да се приговор заснован на чињеници која се односи на потраживање повериоца може поднети и после истека рока од осам дана, све до окончања извршног поступка. Разлика је у томе што се у члану 51. ради о приговору против решења донетог на основу извршне исправе а у овом члану се ради о решењу о извршењу донетог на основу неке од веродостојних исправа. У првом случају да би се приговор могао поднети по истеку законског рока све до окончања извршног поступка, потребно је да је чињеница у вези са потраживањем повериоца настала после настанка извршне исправе, односно у време када се више није могла изнети у поступку који је претходио њеном доношењу, а у другом случају је потребно да је та чињеница наступила после доношења решења о извршењу. Оваква одредба је потпуно на свом месту, пошто се потраживање повериоца на основу веродостојне исправе, пре подношења предлога за извршење на други начин од стране Суда не може проверити осим по приговору дужника по већ донетом решењу о извршењу.

Поступак Суда по приговору на решење о извршењу донетог на основу веродостојне исправе уређен је на потпуно нов начин чланом 55-а који је унет у Закон о извршном поступку извршеним изменама.

Приговором се може побијати решење о извршењу у деловима, и то одвојено део којим се дужнику налаже намирење потраживања или само део којим је одређено извршење или пак оба дела.

Према одредбама члана 55-а ЗИП-а ако у приговору против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе дужник не одреди у ком делу побија решење сматраће се да га побија у целини.

Ако се решење побија у целини или само у делу којим је дужник обавезан да намири потраживање, Суд коме је приговор поднесен ставиће ван снаге решење о извршењу у делу којим је одређено извршење и укинуће спроведене радње, а поступак наставити као поводом приговора против платног налога. А ако за то није месно надлежан, доставиће предмет надлежном Суду.

Ако се пак решење о извршењу побија само у делу којим је одређено извршење, даљи поступак ће се наставити као поступак по приговору против решења о извршењу донетог на основу извршне исправе. У таквом случају део решења о извршењу којим је дужник обавезан да намири потраживање постаје правоснажан, пошто приговором није побијен и служи као извршна исправа, на основу које се може наставити извршење уколико се приговор дужника одбије, односно поново тражити извршење уколико се приговор усвоји.

Приговор против решења о извршењу не мора бити образложен, осим ако се улаже после истека рока за приговор.

Ако дужник не поднесе приговор против дела решења којим је обавезан да намири потраживање, против тог дела решења може тражити понављање поступка по правилима парничног поступка. У случају да Суд коме је предлог поднесен није надлежан да одлучује по правилима парничног поступка, уступиће предмет надлежном суду.

Ова решења су у интересу обеју странака, јер ће моћи претходно да одреде пут и начин остварења својих потраживања на основу веродостојне исправе (повериоци) односно да се одлуче да ли ће и у ком делу приговорити на донето решење о извршењу по овом основу (дужници).

Завршавајући излагање о овом значајном институту нашег извршног права као и о његовој примени, надамо се да ће исто допринети бољем сагледавању проблематике ове материје, и послужити као веома користан материјал за даљу дискусију о предметној теми.

Др Маријана Пајванчић
професор Правног факултета у Новом Саду

О ПРОБЛЕМУ ДЕКОНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЈЕ У ПОВОДУ НАЦРТА СТАТУТА АП ВОЈВОДИНЕ*

Опште напомене о деконституционализацији

Правни систем се у нас одликовао неконзистентношћу, а правни поредак нестабилношћу. Чиниоци који су томе доприносили су бројни. Неки од њих су везани и за саму правну технику. Овим питањима није поклањана дужна пажња ни у нашој правној теорији нити пак од стране самог законодавца. Отуда је и сама техника израде правних прописа представљала, у одређеном смислу, фактор неконзистентности правног система и нестабилности правног поретка.

Како неки од чинилаца који утичу на конзистентност и међусобну усклађеност делова који чине правни систем, а одnose се на технику израде правног прописа, делују и данас у држави која се, између осталог темељи, на владавини права (члан 1 Устава), то нам се чини упутним указивање на могуће последице деконституционализације уставних норми. (О истом проблему писала сам 1983, 1987, 1988).

Приликом израде правних прописа у нашем законодавству је током времена постала распрострањена појава преузимања садржински истоветних правних норми из аката веће правне снаге и вишег места у хијерархији правних прописа у акте мање правне снаге и нижег места у хијерархији правних прописа. Ова појава присутна је и када су у питању уставне норме. Законодавац је преносећи уставне норме у законе или друге акте мање правне снаге од устава, извршио својеврсну деконституционализацију уставних норми. Поменимо, само узгред, да су тада уставне норме најчешће истрпнуте из основ-

* Прилог др Маријане Пајванчић ауторизовано је излагање на Катедри АК Војводине, 28. II 1991. на тему: Расправа о Нацрту Статута АП Војводине.

ног контекста самог устава, његове структуре и систематике (понекад се делимично модификују — изоставља се део садржаја или дописује неки нови и сл.).

Поступајући на такав начин, законодавци или пак други писци бројних и различитих правних прописа, својом су делатношћу озбиљно повредили и угрозили један од темељних принципа уставног система (па и принципа владавине права) — принцип уставности. Не мења ништа суштински на ствари што је то учињено из незнања, нехата или пак „из разлога целисходности”. Последице су свеједно исте. У правни поредак ушао је вирус који прети да поремети односе између делова тога система и угрози његову конзистентност и стабилност. И сама техника израде правног прописа није само пуко „писање” правних норми, већ и много више од тога.

Деконституционализација уставних норми може имати за последицу оцењивање уставности самих уставних норми, (у поступку и са дејством које наступа као резултат оцене уставности), јер преношењем садржаја уставних норми у акте мање правне снаге ове се норме подводе, у погледу дејства и контроле уставности, под режим прописа у кога су пренете. Отуда могућност контроле уставности и самих уставних норми.

Овог лошег наслеђа, у држави која се темељи на владавини права, требало би се ослободити.

На примеру Статута ова је пракса уочљива.

У Статуту — три типа деконституционализације

У Статуту се, с обзиром на облик у којем се деконституционализације Устава Републике Србије појављује, разликују три типа деконституционализације.

Прву групу статутарних норми (укупно 12, односно приближно у једној четвртини чланова) чине одредбе које у целини преносе у статут уставну материју. Како ове норме делују на основу самога Устава, то њихово уношење у Статут није услов њихове примене. Напротив. Надлежност Уставног суда да, између осталог, одлучује о сагласности статута аутономне покрајине са Уставом (члан 125. став 1. тачка 1. Устава) указује на могућност оцене уставности овога прописа и када су у питању норме Статута преузете из Устава. Да до тога не би дошло овакве норме би требало изоставити из Статута. Изостављање уставних норми из статута неће изазвати непримењивање таквих норми, а последице утицаја на конзистентност правног система у Републици ће бити позитивне.

Примери за ову групу чланова:

1. члан 1 став 1 Статута	= члан 6 Устава
став 2 Статута	= члан 108 став 2 Устава
2. члан 6 Статута	= члан 111 став 1 Устава
3. члан 7 Статута	= члан 108 став 3 Устава
4. члан 10 став 1 тачка 1 Статута	= члан 110 став 2 Устава

став 1 тачка 2 Статута	=	члан 109 став 1 тачка 1 Устава
став 1 тачка 3 Статута	=	члан 109 став 1 тачка 3 Устава
став 1 тачка 4 Статута	=	члан 109 став 1 тачка 2 Устава
став 1 тачка 6 Статута	=	члан 109 став 1 тачка 4 Устава
став 1 тачка 7 Статута	=	члан 109 став 1 тачка 4 in fine Устава
став 1 тачка 9 Статута	=	члан 109 став 1 тачка 5 Устава
став 1 тачка 16 Статута	=	члан 8 став 2 Устава
5. члан 11 Статута	=	члан 109 став 1 тачка 1 Устава
6. члан 19 Статута	=	члан 109 став 2 Устава
7. члан 18 став 1 Статута	=	члан 109 став 3 Устава
8. члан 22 став 2 Статута	=	члан 111 став 3 Устава
9. члан 27 Статута	=	члан 110 став 3 Устава
10. члан 36 Статута	=	члан 110 став 3 in fine Устава
11. члан 44 став 1 Статута	=	члан 119 став 1 Устава
12. члан 45 Статута	=	члан 120 Устава

Другој групи статутарних норми припадају одредбе које уређују организацију и надлежност органа аутономне покрајине. Највећи број ових одредаба, садржински је истоветан одговарајућим уставним нормама. Како су овде у питању одредбе о организацији и надлежности органа аутономне покрајине, то садржинска идентичност норми не изазива исте оне последице које прате деконституционализацију уставних норми, јер се идентичан садржај норми односи на различите органе. Како Устав само делимично уређује организацију органа у аутономној покрајини, то ове одредбе имају места у Статуту.

Примери за ову групу чланова:

1. члан 21 Статута највећим делом преузима одредбе члана 110 Устава	
2. члан 22 став 2 Статута	= члан 111 став 3 Устава
3. члан 23 Статута	= члан 75 ставови 2 и 3 Устава
4. члан 24 Статута	= члан 75 став 4 Устава
5. члан 25 Статута	= члан 76 Устава
6. члан 28 ставови 1 и 2 Статута	= члан 78 Устава
7. члан 30 Статута	= члан 80 став 1 Устава
8. члан 31 Статута	= члан 80 став 2 Устава
9. члан 32 став 1 Статута	= члан 81 став 1 Устава
10. члан 33 Статута	= члан 82 Устава
11. члан 35 Статута	= члан 91 ставови 1 и 2 Устава
12. члан 37 ставови 2 и 3 Статута	= члан 92 ставови 1 и 2 Устава
13. члан 38 Статута	= члан 92 став 3 Устава
14. члан 39 Статута највећим делом преузима одредбе члана 93 Устава	

Трећу групу чине оне одредбе Статута које делимично преносе садржај уставних одредаба. Садржај уставне норми делимично се преноси у Статут, а делом јој се додаје нови садржај (норма се допуњава) или се пак из ње изостављају извесне одредбе. Тако уставна норма, пренета у Статут, добија другачије значење. У овом случају проблем деконституционализације и последице које она изазива појављује се изразито јасно.

Неколико примера оваквих статутарних норми:

1. члан 5 Статута упоређен са чланом 8 ставом 2 Устава

Питање: Може ли се статутарном нормом проширивати круг и врста прописа (статут, одлука) којима се уређује начин службене употребе језика и писама народности ако је Устав уређивање овога питања делегирао само законодавцу? Сагласно члану 109 став 2 Устава то би било могуће једино под условом да овлашћења републике у овој области законом буду поверена покрајини да их она уређује.

2. члан 4 Статута упоредити са чланом 13 Устава

Питање: садржај члана 13 Устава истргнут је из контекста уставне структуре и систематике (поглавље о слободама и правима грађана) и смештен у део Статута у којем су садржане опште одредбе. Отуда други смисао норме. Сви грађани Републике су једнаки у свим правима и дужностима. Њихова једнакост независно од њихових личних својстава која Устав наводи (пол, вероисповест, национална припадност и др.) зајемчена је Уставом. Она је општа по свом садржају и значењу и не односи се само на једну димензију једнакости (једнакост у правима и дужностима које грађани остварују у вршењу послова из надлежности покрајине — текст Статута). Статутарна норма не би могла сужавати садржај и значење уставне норме. Уз то, Статут не наводи једнакост грађана пред државним и другим органима иако је ова једнакост несумњиво важан елемент принципа владавине права и Устав је управо због њеног значаја посебно наводи.

3. члан 10 став 1 тачку 19 Статута упоредити са чланом 109 став 1 тачком 6 и чланом 110 ставом 1 Устава.

Питање: Устав не познаје могућност да се одлуком уреде остали послови који чине надлежност покрајине. Утврђивање надлежности покрајине изричитом уставном нормом делегирано је на уређивање закону и статуту. Тако су поред Устава само закон и статут акти којима се могу уређивати надлежности покрајине. Може ли покрајина статutom ово значајно питање пренети на уређивање одлуком као општим актом? Да ли би уређивање ових питања одлуком могло бити повод покретању поступка за оцену уставности одлуке Скупштине покрајине којом се утврђују послови покрајине.

4. члан 44 став 1 in fine Статута упоредити са чланом 125 став 3 Устава.

Питање: Устав утврђује обавезу сагласности свих прописа и других општих аката са законом и другим републичким прописом, док Статут својом нормом утврђује да одлуке и општи акти морају бити сагласни са Уставом и законом (члан 44 став 1 in fine) као и са Статutom (члан 44 став 2).

Примери који су изнети показују да ће се у оваквим и сличним примерима а има их још, у евентуалном поступку оцене уставности статута, Уставни суд Републике наћи у ситуацији да цени уставност и самих уставних одредаба. А то овлашће-

ње Уставни суд нема. Поред тога, у евентуалном поступку пред Уставним судом отворена је могућност фактичке промене Устава давањем другачијег смисла садржају уставне норме, било оног који произилази из Статута, било оног који буде утврдио Уставни суд. Отуда би овакве и сличне недостатке у Статуу било корисно отклонити како не би изазивали нарушавање неких од принципа који граде појам владавине права.

Војин Мишић

саветник у Врховном суду Војводине

АМНЕСТИЈА И НЕПРАВНОСНАЖНА ОСУБУЈУЋА ПРЕСУДА

Законима о амнестији (Сл. лист СФРЈ бр. 26/90, Службени гласник РС бр. 13/90 и Службени лист АПВ бр. 34/90) дата је амнестија лицима којима је правноснажно изречена казна затвора пре ступања на снагу поменутих закона без обзира да ли се она налазе на издржавању казне или још нису ступила на њено издржавање. Из наведених законских одредаба произилази да право на амнестију немају лица која су пре ступања на снагу наведених закона издржала казну затвора и лица којима је правноснажно изречена казна затвора после ступања на снагу наведених закона.

Поставља се питање да ли лица неправноснажно осуђена на казну затвора пре ступања на снагу наведених закона имају право на амнестију или она немају то право.

Решење овог спорног питања се мора тражити у одредбама чл. 132 ст. 1 и 2 у вези са чл. 378 ЗКП. Према чл. 132 ст. 1 и 2 ЗКП правноснажна осуђујућа пресуда постаје извршна од дана када се више не може побијати жалбом, од дана одрицања од жалбе, или од дана одустанка од жалбе. Полазећи од забране *reformatio in peius* (чл. 378 ЗКП) у случајевима када се тужилац није жалио, или се одрекао или одустао од жалбе пре или после ступања на снагу наведених закона и када се окривљени одрекао или одустао од жалбе после ступања на снагу тих закона, или када је оптужени остао при својој жалби, поставља се питање да ли има места примени ове забране.

Смисао поменуће забране је да окривљени када је жалба изјављена само у његову корист не може погоршати свој материјалноправни положај створен неправноснажном осуђујућом пресудом само зато што се жалио против те пресуде. Остаје отворено питање да ли су они окривљени којима је рок за жалбу против осуђујуће пресуде истекао пре ступања на снагу наведених закона а који су у том року изјавили жалбу, изгубили право на амнестију само зато што су се жалили против осуђујуће пресуде на казну затвора, односно, они нису амнестирани

само зато што су се жалили, а да се нису жалили они би били амнестирани.

Из суштине наведене забране произилази да има места да се наведени закони примењују и на оне случајеве када је донета осуђујућа пресуда на казну затвора против које је истекао рок за жалбу пре ступања на снагу наведених закона, а које су постале правноснажне после њиховог ступања на снагу.

Услови за примену наведених закона у односу на осуђујуће пресуде донете пре њиховог ступања на снагу а које су постале правноснажне после њиховог ступања на снагу, били би следећи:

1. Да тужилац није изјавио жалбу, да се одрекао од жалбе или одустао од жалбе пре или после ступања на снагу наведених закона.

2. Да је у корист окривљеног изјављена жалба у року за жалбу који је истекао пре ступања на снагу наведених закона, без обзира да ли се окривљени после ступања на снагу наведених закона одрекао од жалбе, или одустао од ње, или је и даље остао при њој.

3. Да је рок за жалбу на осуђујућу пресуду на казну затвора за обе странке (тужиоца и окривљеног) истекао пре ступања на снагу наведених закона.

Када су кумулативно испуњена сва три наведена услова постоји само жалба у корист окривљеног која по својој природи не може погоршати његов материјално правни положај створен неправноснажном осуђујућом пресудом на казну затвора и то представља разлог због чега се наведени закони примењују и на осуђујуће пресуде донете пре њиховог ступања на снагу које су постале правноснажне после њиховог ступања на снагу.

Могућа су и супротна мишљења, али та мишљења би морала оборити основ поменуће забране, или образложити зашто је датум правноснажности пресуде пре ступања на снагу наведених закона једини разлог за амнестију када се ради о кривичним делима извршеним пре амнестије.

Мехмед Дековић: КОМЕНТАР ЗАКОНА О ОСНОВНИМ ПРАВИМА ИЗ РАДНОГ ОДНОСА И ЗАКОНА О РАДНИМ ОДНОСИМА

НИО „Службени лист СР БиХ”, Сарајево, 1990, стр. 368.

Крајем 1990. године, у издању НИО „Службени лист СР БиХ” из Сарајева, изашла је из штампе књига Мехмеда Дековића *Коментар Закона о основним правима из радног односа и Закона о радним односима*. Аутор, иначе судија Врховног суда БиХ, познати је стручњак из области радног права. Напоменућемо само да је у издању истог издавача 1985. године изашао његов коментар Закона о радним односима, који је 1986. године доживео друго, измењено и допуњено издање.

Прописи којима се регулише материја радних односа спадају у ред оних савезних и републичких прописа који имају најширу примену. Њима се регулишу односи који су од виталног значаја за положај радника, те због тога њихов значај, сложеност и посебан интерес за област радних односа, представљају темељан разлог за израду овог коментара. Не треба заборавити ни то да се прописи из области радних односа свакодневно примењују у пракси, те да је и за практичаре и за теоретичаре од изузетног значаја коментарисање одредби прописа из области радних односа и искуства њихове примене у пракси.

Коментаром су обухваћене све одредбе Закона о основним правима из радног односа са извршеним изменама и допунама („Службени лист СФРЈ” број 60/89 и 42/90), Закона о радним односима СР БиХ („Службени лист СР БиХ” број 20/90). Закон о основним правима из радног односа није, како би се то могло закључити из наслова, искључиво основни закон, пошто су њиме одређени радноправни институти скоро у потпуности регулисани. То су област дисциплинске одговорности радника и заштите права радника. Након доношења овог Закона, у БиХ је донесен Закон о радним односима, којим су одређена права, обавезе и одговорности радника, целовитије и ближе уређена. Предмет коментарисања је и Општи републички колективни уговор („Службени лист СР БиХ” бр. 24/90), којим су уређена права по основу рада радника и предузећа, односно, послодавца који су чланови Привредне коморе БиХ и чије је седиште

на територији Босне и Херцеговине. Дакле, на једно место презентирана је сва досадашња регулатива из области радних односа и уз сваку одредбу прописа дата су потребна објашњења и коментар који представљају велику помоћ приликом конкретне примене у пракси. Аутор је уложио велики напор, да одговори на сва питања до којих може доћи приликом примене ових прописа у пракси, а указао је, с пуним правом на нејасноће и непрецизности појединих одредаба и на могуће начине њиховог отклањања.

Велику вредност овог коментара чини и презентирана судска пракса уз поједине одредбе. Ради се о судској пракси Уставних судова и Судова удруженог рада. Како се ради о новим законским текстовима, аутор није био у могућности да презентира и нову судску праксу, јер је то било немогуће у кратком временском раздобљу примене Закона. Међутим, аутор је водио рачуна да презентира ону судску праксу која је и даље актуелна и која ће бити актуелна, нарочито код оних равноправних института, који нису претрпели значајније измене.

На крају књиге дат је попис коришћене литературе, те списак важнијих прописа из области радног законодавства у примени.

Нема сумње да је коментар Закона о основним правима из радног односа и Закона о радним односима аутора Мехмеда Дековића добро дошао широком кругу оних који примењују и проучавају прописе радног законодавства. Језик и стил коментара су чисти и јасни, тако да се текст чита без напора и приступачан је и људима од струке, дакле, правницима, али и свима онима који се желе упознати са овом сложеном проблематиком.

Мр Радомир Стојичић

пукovníк

председник Војног суда у Сарајеву

ИЗ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА

На седници Управног одбора, одржаној 01. 03. 1991. године, донета су следећа решења

1. За упис у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине
 - из редова адвокатских приправника, судских приправника, као и приправника из Управе, без обзира да ли се моментално налазе на евиденцији СИЗ-а за запошљавање (битно да нису били у радном односу било стално, било привремено), плаћа се — — — — — 1.000,00 динара
 - ако кандидат долази из друге делатности (из радног односа или из прив. проф. делатности) плаћа се 40.000,00 динара
 - Упис у Именик адвокатских приправника плаћа се — — — — — 200,00 динара
 - Пресељење канцеларије из једног у друго место на територији САП Војводине, плаћа се — — — — — 2.000,00 динара
 - Пресељење канцеларије у истом месту с једне адресе на другу адресу, плаћа се — — — — — 500,00 динара
 - Пресељење канцеларије са подручја неке друге Коморе у Адвокаату комору САПВ (обзиром да се цени подобност и да мишљење даје Општинска организација адвоката) плаћа се — — — — — 20.000,00 динара

Ова одлука ће се примењивати за кандидате који су молбу за упис у Именик адвоката адвокатских приправника или промене поднели после 01. 03. 1991. године.

2. Одређује се суспензија Хорват Були, адвокату у Новом Саду, до правоснажног окончања кривичног поступка који се против њега води пред Општинским судом у Новом Саду под бројем Ки. 516/90.

3. Уписује се у Именик адвоката АКВ Балта Славица, рођена 09. 03. 1963. у Новом Саду, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Милетићева ул. бр. 32, а са даном 01. 03. 1991.

4. Брише се из Именика адв. приправника АКВ Балта Славица, адвоката приправник код Царић Бранка, адвоката у Новом Саду, са даном 01. 03. 1991. због уписа у Именик адвоката ове Коморе.

5. Уписује се у Именик адвоката АКВ Ач Етелка, рођена 28. 06. 1955. у Сенти, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Горана Ковачића ул. 13, а са даном 01. 03. 1991.

6. Уписује се у Именик адвоката АКВ Бербаков Зорица, рођена 06. 11. 1960. у Зрењанину, са седиштем адвокатске канцеларије у Зрењанину, Цара Душана ул. бр. 7, а са даном 01. 03. 1991.
7. Уписује се у Именик адвоката АКВ Парабуђски Борбе, рођен 21. 11. 1958. у Новом Саду, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, ул. Раваничка бр. 9/III, а са даном 01. 03. 1991.
8. Уписује се у Именик адвоката АКВ Тимотијевић Живко, рођен 26. 07. 1944. у Душци, општина Брус, са седиштем адвокатске канцеларије у Белој Цркви, ул. Козарачка 1/б, а са даном 01. 03. 1991.
9. Уписује се у Именик адвоката АКВ Kocsis Béla, рођен 17. 09. 1959. у Сомбору, са седиштем адвокатске канцеларије у Суботици, ул. М. Гоговићева бр. 21, а са даном 01. 03. 1991.
10. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Проле Душан, рођен 20. 08. 1960. у Титовом Врбасу, са седиштем адвокатске канцеларије у Титовом Врбасу, Блок Саве Ковачевића бр. 94, а са даном давања свечане изјаве.
11. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Вршка Јан, рођен 13. 09. 1949. у Старој Пазови, са седиштем адвокатске канцеларије у Старој Пазови, ул. Маршала Тита бр. 24, а са даном давања свечане изјаве.
12. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Чобанов Ружица, рођена 23. 12. 1947. у Новом Саду, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, ЈНА ул. бр. 68/II, а са даном давања свечане изјаве.
13. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Лукић Милан, рођен 19. 12. 1957. у Рабини, општ. Сомбор, са седиштем адвокатске канцеларије у Сомбору, Доситејева бр. 6, а са даном давања свечане изјаве.
14. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Симић Драган, рођен 05. 01. 1961. у Травнику, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, ул. Максима Горког бр. 27, а са даном давања свечане изјаве.
15. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Бурин Душан, рођен 01. 01. 1959. у Панчеву, са седиштем адвокатске канцеларије у Панчеву, ул. Максима Горког бр. 2, а са даном давања свечане изјаве.
16. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Ступар Милка, рођена 06. 03. 1957. у Крчевине, Шипово, са седиштем адвокатске канцеларије у Панчеву, ул. Максима Горког бр. 2, а са даном давања свечане изјаве.
17. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Цимеша Видосав, рођен 27. 06. 1935. у Селеуцу, Алибунар, са седиштем адвокатске канцеларије у Панчеву, ул. Максима Горког бр. 2, а са даном давања свечане изјаве.
18. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Стојанов Душан, рођен 14. 11. 1949. у Јасеново — Бела Црква, са седиштем адвокатске канцеларије у Белој Цркви, ул. Војвођанских бригада бр. 10, а са даном давања свечане изјаве.
19. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Илкић Зоран, рођен 10. 02. 1964. у Вршцу, са адвокатско-приправничком вежбом код Лазин С. Зорана, адвоката у Вршцу, а са даном 01. 03. 1991.
20. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Булибрк Снежана, рођена 14. 08. 1962. у Новом Саду, са адвокатско-приправничком вежбом код Примовић Живка, адвоката у Темерину, а са даном 01. 03. 1991.

ИМЕНИК АДВОКАТА
АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

(промене од 15. 02. до 15. 03. 1991)

НОВОУПИСАНИ АДВОКАТИ

- 24300 БАЧКА ТОПОЛА** (позивни број 024)
Коларовић Ружа, Раде Кончара бр. 55 (714-975)
- 26340 БЕЛА ЦРКВА** (позивни број 013)
Тимотијевић Живко, Козарачка бр. 1/Б
- 22320 ИНБИЈА** (позивни број 022)
Поткоњак Никола, Лењинова бр. 11
- 21000 НОВИ САД** (позивни број 021)
Ач Етелка, Горана Ковачића бр. 13
- Балта Славица, Милетићева бр. 32 (612-506)
Парабућски Борбе, Раваничка бр. 9/III
- 24000 СУБОТИЦА** (позивни број 024)
Kocsis Béla, М. Боговићева бр. 21 (30-334)
- 23000 ЗРЕЊАНИН** (позивни број 023)
Бербаков Зорица, Цара Душана бр. 7

БРИСАНИ ИЗ ИМЕНИКА АДВОКАТА

- 25230 КУЛА** (позивни број 023)
Рашковић Schellih Вера, Буре Стругара бр. 17. Брисана је 01. 03. 1991. године због пресељења адв. канц. у Београд.
- 26000 ПАНЧЕВО** (позивни број 031)
Јарковачки Илија, Моша Пијаде 24. Брисан 01. 03. 1991. године због пензионисања. Преузиматељ адвокатске канцеларије је Јарковачки Драгослав, адвокат у Панчеву.

ПРОМЕНА АДРЕСЕ СЕДИШТА АДВОКАТСКЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ:

- 22320 ИНБИЈА** (позивни број 022)
Бајић Јован, Блок 44, ламела А — Преселио се 1. 03. 1991. год. у Ковачицу.
- 22406 ИРИГ** (позивни број 022)
Матковић Бранко, Маршала Тита 20, преселио се 1. III. 91. у Нови Сад.
- 26210 КОВАЧИЦА** (позивни број 013)
Бајић Јован, блок 33, 6б (телефон 761-017)
- 21000 НОВИ САД** (позивни број 021)
Матковић Бранко, Змај Јовина бр. 8
- Рашић Урош, Трг Тозе Марковића бр. 14/1
Гуцуња Јован, Петра Драпшина 3/1, промена тел. броја (25-395)

Издавачки савет

Милорад Ботић, адвокат у пензији, Нови Сад (председник), проф. др *Тибор Варади*, редовни професор Правног факултета у Новом Саду, проф. др *Славко Царић*, декан Правног факултета у Новом Саду, др *Светислав Радовановић*, судија Уставног суда Војводине, др *Томислав Бурђевић*, председник Врховног суда Војводине, *Слободан Шовић*, судија Вишег суда у Сремској Митровици, *Живојин Гајић*, судија Вишег суда у Сомбору, *Томислав Лаиновић*, РО „Индекс Хемофарм“ Вршац, *Буро Шкрбић*, судија Врховног суда Војводине, *Зоран Вучевић*, адвокат у Новом Саду, др *Сава Грујић*, адвокат у Новом Саду, *Стеван Рончевић*, председник Управног одбора АКВ, *Мирослав Здјелар*, адвокат у Новом Саду, проф. др *Никола Воргић*, адвокат у пензији, Нови Сад, др *Аурел Лошониц*, адвокат у Суботици и *Сава Савић*, адвокат у Новом Саду.

Уређивачки одбор

Главни и одговорни уредник

Мирослав Здјелар

адвокат у Новом Саду

Др *Александар Маркићевић*, адвокат у Новом Саду, *Слободан Бељански*, адвокат у Новом Саду, *Александар Воргић*, адвокат у Новом Саду, *Миливоје Мишић*, адвокат у Срем. Митровици, *Александар Грчки*, адвокат у Молу, *Имре Варади*, адвокат у Зрењанину

Технички уредник

Мирјана Јовановић

Гласник издаје и власник је Адвокатска комора Војводине, 21000 Нови Сад, Змај-Јовина 20/1. Телефон: 29-459. Преплата од 1. I 1991. је 400,00.— дин. Преплата за иностранство 40 USA долара. Цена једног броја је 50,00.— дин.

Тек. рачун 65700-678-2047. Ручописи се не враћају.

У издавању часописа учествује и Самоуправна интересна заједница за научни рад Војводине

На основу мишљења Покрајинског секретаријата за образовање, науку и културу САПВ бр. 418—18 од 23. маја 1973. године, *Гласник* је стручна публикација ослобођена основног и пореза на промет.

Штампа: ДП „Просвета“ Нови Сад

